

לקראת שבירת מלכתא



dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 548

פנינים לראש השנה פ"ז

על השולחן שלפני הרבי עמדה כוס זכוכית גדולה, מלאה תה רותח. משהתגבר בכיו של החסיד אמר לו הרבי: קרב אליי. ושוב אמר: קרב עוד. ועל כל צרה וצרה שמנה החסיד, שפך הרבי מעט מהתה הרותח על בגדיו

המשפיע הנודע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על ההבדל בין החרדה שמשקת לבין היראה שמרוממת, בפתחו של יום הדין



"אריה שאג מי לא ירא" (עמוד ג, ח)

וברית. הארי שואג ונוהם ומרעים בקול נורא, והלה עומד וצוחק, משום שיש דבר החוצץ בינו לבין הארי. כך מי ששומע את שאגת הימים הללו ואינו מזדעזע, סימן שמחיצה של ברזל מפסיקה בין ליבו לקדושת הימים.

כ"ק האדמו"ר מצאנז - זימיגראד זי"ע כותב בהקדמה לספרו 'אריה שאג', שבימי מלחמת העולם השנייה, בעת שברח יחד עם עוד כמה יהודים מצבאות הרשעים, נכנסו אל תוך היער. לפתע נשמע קול אדיר של שאגת ארי, וכולם נסו על נפשם. לתדהמתם ראו בצדי הדרך כמה אנשים יושבים בשלווה, אוכלים ושותים ועושים את צורכיהם, כאילו אין שאגת הארי אומרת להם דבר. לאחר שחלף הארי שאלו אותם כיצד לא פחדו מהאריה הגדול שעבר לידם ושואג בקולו, והם לא ענו. אז התברר שחירשים היו, לא שמעו את קול הארי ולא ידעו לנוס מפניו. ועלינו להזהר שלא נהיה כאותם חירשים, שהרי בימים אלו אריה שאג מי לא ירא, ורק החירש אינו ירא, משום שלא שמע ולא השמיע לאוזניו את השאגה. ויש אדם ששומע את שאגת הארי ואינו מתיירא כלל. מיהו? זה המטייל בגן החיות סמוך לכלוב שבו נמצא האריה מאחורי סורג

"אין צורך בתרגום"

מרן הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל דיבר באידיש אל מושל ניו יורק, ותשובת המושל לימדה מהו כבוד מלכות

עמ' 18

מעליב ומרומם

המגיד שיעור פתח את המעטפה, מצא בה שורה אחת בכתב יד, והבין מי שלח לו את המסר ה'מעליב'

עמ' 24

"כולכם מתפלאים"

העשיר ניצח בכל שלושת דיני התורה שקיים אצל רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע, ומהם נלמדה גדולתו

עמ' 28

"כפסע ביני למוות"

בעל השמחה שכח להזמין את הגביר ששילם את כל הוצאות החתונה, בדיוק כשהשודדים כפתו אותו בביתו

עמ' 8

וכבר הכריז חכם אחד, שאי אפשר לתרץ את ה'שאגת אריה' אלא באמצעות ה'מסילת ישרים'. תמיהו השומעים, מה עניין ספר מוסר והדרכה ליישוב קושיה של ה'שאגת אריה' הנודע בחריפותו ובעומקו בכל הש"ס והפוסקים. ביאר להם שכוונתו לשאגת האריה של חודש אלול והימים הנוראים, ואת הקושיה 'מי לא יירא' אי אפשר ליישב אלא בלימוד מסילת ישרים ושאר ספרי מוסר ויראה, ובהליכה בדרכיהם ליישר את מסילותינו.

היראה שיצאה מגדרה

מעשה נורא סיפר המשגיח הגה"צ רבי שלמה וולבה זי"ע מימי בחרותו, כשלמד ביישיבת מיר לפני המלחמה. לאחר תפילת שחרית של ראש חודש אלול שב לאכסנייה שלו, ופגש את בעל הבית חוזר מתפילתו אחוז שרעפים, כולו אומר 'אלול', והחרדה ניכרת על פניו. כעבור רגעים אחדים הגיעה בעלת הבית ובידיה מאכלים שקנתה בשוק, וכשהניחה על השולחן דג מלוח שאל אותה כמה עלה. נראה היה לו ששילמה יתר על המידה, והחל לצעוק עליה בקולי קולות, עד שמרוב בהלה ובושה נפלה מעולפת על הארץ. היה אומר המשגיח: בטוחני שאילו לא היה זה חודש אלול, לא היה הבעל מתפרץ עליה בצורה כזו, אלא שהחרדה, המתח והעצבים הם שגרמו לו שלא ישלוט בעצמו. יש אנשים שחרדת הדין מעבירה אותם על דעתם, וגורמת להם לעבור גם על דעת קונם. יתרה מזו, יש שמרוב לחץ מעדיפים כבר להיות במוצאי שמחת תורה, לאחר כל הימים הנוראים והקשים. אבל כל זה בא להם מכך שאינם יודעים ואינם מבינים שהימים הללו הם מתנה טובה לבני ישראל.

מתנה טובה לבני ישראל

ימים מאושרים ומרוממים הם, זמן נפלא ומתוק שהנשמה מחכה לו כל ימות השנה. ואם הגוף מצפה לחודש אב לנוח מעמלו, על אחת כמה וכמה שהנשמה מצפה לחודש אלול, למצוא מרגוע מכל העמל שעבר עליה בכל ימות השנה. וכך כתב המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל באיגרת בסוף חודש אב: הנה הימים המאושרים ממשמשים ובאים. וכך כתב גם הסבא מקלם זי"ע באיגרת מי' באלול: האהוב והנחמד באותות השמים.

כיוצא בדבר הביא רבי יחזקאל זצ"ל את המסופר על הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל, שדרש בבית הכנסת בערב ראש חודש אלול, פתח את ארון הקודש ואמר בפני ספרי התורה, לעיני כל הקהל, מתוך בכייה: מודה אני לפניך ה' אלוהי, השבח וההודיה לך שנתת לנו את חודש אלול הזה. ריבונו של עולם, אנו מקבלים את האלול באהבה ובשמחה. וגעו כל העם בבכייה (אור יחזקאל, עמ' רצז).

המתנה בחצר הגביר

המשיל המגיד מדובנא זצ"ל בעניין ההכנה לקראת ראש השנה: מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק של הוצאותיו והכנסותיו,

ונתברר לו לצער הרב שההוצאה מרובה על ההכנסה ושהוא עומד לפשוט את הרגל מרוב חובות. בצר לו החליט ללכת אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה בתשלומים נוחים, כדי שיוכל להמשיך ולהחזיק את החנות. הלך אל בית הגביר, ובפתח עצר אותו המשרת ואמר שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, ושישוב בעוד כמה שעות. הסתובב האיש בחצר, נסער, חרד ודואג. לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת, ושוב מנע אותו המשרת, וחזר להסתובב בחצר אנה ואנה בלי למצוא מקום להניח בו את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש את ההלוואה, והבטיח להעמיד ערבים הגונים, ומיד נתן לו הגביר ככל אשר ביקש.

בהגיעו לבית המדרש פגש בו אדם אחר ואמר: אדוני הגביר, בדיוק חיפשתי אותך, הואל נא להלוות לי סכום הגון. השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאל הלה: מה בינו לביני, שלונת במאור פנים. השיב הגביר: וכי מה דמיון יש ביניכם, הוא המתין לי שעות רבות, וראיתו מהלך בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שחיו אינם חיים ושהוא זקוק להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו. ואילו אתה לא באת אליי ולא המתנת לי, אלא בדיוק ראית אותי, וכבר אתה מבקש הלוואה. כיוצא בדבר, יש אדם המכין את עצמו בכל החודש לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וכשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה ובודין שירחמו עליו. ולעומתו יש המעביר את החודש כולו בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה נזכר לבקש רחמים, מפני שבדיוק עכשיו נפגש עם המלך. באילו פנים יפצה את פיו בתפילה ובתחנונים.

אב הרחמים יושב בשמים

פעם נכנס יהודי בעל צרות וייסורים אל הרה"ק מטאהש זי"ע, ובכה לפני הרבי על הררי הצרות שתכפו עליו בזה אחר זה. על השולחן שלפני הרבי עמדה כוס זכוכית גדולה, מלאה תה רותח. משהתגבר בכיו של החסיד אמר לו הרבי: קרב אליי. ושוב אמר: קרב עוד. ועל כל צרה וצרה שמנה החסיד, שפך הרבי מעט מהתה הרותח על בגדיו, עד שנרטבו. החסיד לא פצה את פיו בתרעומת ולא בפליאה, מתוך ידיעה שהרבי מכון בכל מעשיו ובכל תנועותיו ייחודים, ובוודאי יש לו בכך עניינים נשגבים.

משסיים החסיד להתאונן ולבכות שאלו הרבי: וכי לא כאב לך המשקה הרותח ששפכת עליך? ענה החסיד: אכן כן. אם כן, מדוע שתקת בהשקט ובבטח, ומדוע לא הראית כל פליאה או תמיהה. גמגם החסיד, והרבי דחק בו: אמור נא, מדוע שתקת. ענה: יודע אני אל נכון שכוונות נשגבות יש לרבי בכל דרכיו ומעשיו, ומובטח הייתי שהרבי ממתיק בזה מעלי את כל הדינים ומבטל ממני את הייסורים. אמר לו הרבי בהערה והארה: מאחר שאני נקרא הטאהשער רבי, אתה סבור שאני יכול להמתיק דינים, ולכן שתקת ולא צעקת ונשאת בשלוות הנפש. אם כן, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, שהקב"ה, שהוא אדון הכול, בוודאי ממתיק דינים ומיטיב

לפניות בנושא פרסום בגליון 052-7144937 מוטי

לכול. מדוע אפוא אתה צועק ומתלונן. תנוח דעתך ותשלו נפשך, והאמן בו שהכול לטובתך השלמה.

הבניין שאתה עצמך תדור בו

מעשה בקבלן שהיה בונה בתים לרבים, והיה מן הטועים הסבורים שהפרנסה תלויה בידי האדם ולא במה שנקצב לו בראש השנה. לפיכך, כשהיה שולח את בנו לקנות אבנים, חימר וסיד, היה מצווה עליו לקנות מן הגרועים שבשוק, העולים כמחצית ממחירם של הטובים. מה איכפת לי, היה אומר, הרי כל החורים והסדקים שיתהוו בכותלי הבית, וכן צינורות המים שיתפוצצו, כל אלה יקרו רק בעוד כשנתיים, לאחר שכל המעות כבר יגיעו לידיי.

יום אחד בא בנו בברית האירוסין. פנה האב לבנות לו ארמון כראוי וכיאות לבן עשירים, ושלח את הבן לקנות אבנים וחימר. כששב הבן מן השוק ראה האב שאף בפעם הזאת קנה מן הזיבורית שבשוק. שאל אותו האב מדוע עשה שטות זו, והשיב הבן: ומה נשתנה בניין זה מכל שאר בנייניך. אמר לו האב: שוטה שבעולם, כל הבניינים אינם אלא לשם ממון, ואם בידי להרוויח את אותו ממון עצמו על ידי הזיבורית, מדוע לא אעשה זאת. אבל בניין זה, הרי הוא ארמונוך שאתה בעצמך עתיד לדור בו ימים ושנים. וכי רצונך שבעוד שנתיים יתפוצצו כל צינורות המים ויתגלו שברים וסדקים בכל פינות הבית. אף אנו נאמר, אף אם במשך השנה קורה שאדם לומד מלומדה או מתפלל שלא כראוי כל כך, בעת הזאת עליו לדעת שכל מצבו ומעמדו בשנה הבאה תלוי ועומד בימים הללו. הוא עצמו עומד לדור במדור הנבנה עכשיו, וכמה עליו להיזהר שתהא עבודתו עידית שבעידית, כדי שגם השנה הבאה תהיה עידית שבעידית.

מה למדתם בראשית חכמה

עובדה הייתה אצל ה'בית אהרן' מקרלין ז"ע, שקרא פעם לשני אברכים ואמר להם: הנה יש בספר הקדוש 'ראשית חכמה' שער הגיהנום. אבקשכם לעסוק בו יום יום, ובואו אליי כעבור שלושה חודשים. וידוע שחיל ורעדה אוחזים במי שלומד שער זה, שבו מתוארים בפרוטרוט כל סדרי הגיהנום.

לאחר שלושה חודשים חזרו השניים אל הרבי. נכנס הראשון, שהיה בעל כובד ראש, ושאלו הרבי מה ראית ב'ראשית חכמה'. השיב: נבהלתי כהוגן ופחד אחזני. הרגיעו הרבי ואמר לו שאב הרחמים יושב במרומים ובוודאי ידון אותו בחדס וברחמים בבוא העת.

יצא הראשון ופגש בשני, שהיה קל בדעתו, ושאל אותו הלה מה אמר הרבי, ומסר לו את הדברים כהווייתם. נכנס השני, ושאלו הרבי מה למדת ב'ראשית חכמה'. ענה בקור רוח את אשר למד, וראו על פניו שהוא נוקט בידו את הפסוק הנה א-ל ישועתי ולא אפחד. אמר לו הרבי: לא, לא. כל מה שראית אינו אלא משל. הרבה יותר ממה שכתוב שם מוכן בשמים למי שממרה את פיו של הקב"ה.

נכנס אברך שלישי ושאל: ילמדנו רבנו, מה האמת. אמר לו הרה"ק: אלו ואלו דברי אלוקים חיים. המקבל את הדברים כפשוטם, ויש דין למטה, אזי אין דין למעלה. ואילו המקל ומזלזל בזה, אזי חלילה.

**נכנס אברך שלישי ושאל:
ילמדנו רבנו, מה האמת. אמר לו
הרה"ק: אלו ואלו דברי אלוקים
חיים. המקבל את הדברים
כפשוטם, ויש דין למטה, אזי
אין דין למעלה. ואילו המקל
ומזלזל בזה, אזי חלילה**

אף לענייני הימים הללו יאמר כן. המקבלם כפשוטם ינצל מן הדין, וינהגו בו מן השמים בחדס וברחמים, ויכתבוהו ויחתמוהו לחיים טובים ולשלום. וכך היה שגור בפי הרה"ק הרמ"ח מסלונים ז"ע, לכל אלו שהיו מתיירים אימה יתרה, שאין למעלה חבורת גולנים יושבת בדין, אלא אב הרחמים יושב בשמים, ויש לנו לבטוח בו שיציל את בניו מן הדין, אבל מי שמתהלך ללא חשש ומורא...

מה ששמע הרבי בפונדק

סיפר הרה"ק מקוברין ז"ע, שפעם נסע הרה"ק מלעכוויטש ז"ע בימי אלול, ובדרך נכנס לפונדק כדי שינוח הסוס. ישבו שם ערלים ושוחחו ביניהם, ושמע אחד מהם אומר לחברו: מי שאינו עמל כראוי בחודש הזה, לא יהיה לו מה לאכול כל השנה. מיד קרא הרבי לאנשיו ואמר להם: שמעו מה שזה אומר (תורת אבות, אלול).

מעשה זה של הרה"ק מלעכוויטש פתח באותה נקודה. גדולי ישראל, שכל ימיהם וילוליהם קודש, ראו לנכון ללמוד את מוסר עונת הזריעה דווקא מפיהם של אנשים פשוטים העוסקים בשדה. ולא משום שלא ידעו את הדבר מעצמם, אלא שביקשו להראות עד כמה הדבר פשוט וברור. איכר יודע שאם אינו זורע בעונה, לא יאכל בחורף, ואין הוא מנחם את עצמו בטענות אונס. הוא פשוט יוצא לשדה.

אין לך אושר גדול יותר

וכאמור, אין לך אושר גדול יותר מן השמחה והתענוג של נשמת היהודי הזוכה לשוב בתשובה אל אביה שבשמים. אין לך אושר מהרגשת ה'דודי לי', קרבת ה' ואהבתו הגדולה לבניו אהוביו, המתעוררת בימים אלו ביתר שאת וביתר עוז. ואף אין לך שמחה גדולה יותר מן ההזדמנות שניתנה בפנינו לסדר לעצמנו שנה טובה. זו כל התורה כולה של הימים הללו. אדם עומד לפני הדין, והדין דין אמת, ואין ממתיקים אותו בהיסח הדעת ולא בקלות ראש. אבל בתוך הדין עצמו, מי שיושב שם ומחזיק בקולמוס הוא אב, ומה שהוא ממתין לו הוא שבנו יבוא ויבקש.

(ע"פ 'באר הפרשה')

באחד מן הימים רואה אני אותו עומד ליד תחנת אוטובוסים ומחכה לאוטובוס שיסיעו למחוז חפצו. ולתמיהתי הרבה מדוע אין הוא נוסע ברכבו הפרטי, סיפר לי דברים כהווייתן שמכר את מכוניתו מפני כמה טעמים

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א, בספרו החדש 'שפת חיים' על ירח האיתנים

"למענך אלוקים חיים"



יחזיק האדם איתן בדעתו ולא יתן למחשבות קנאה להשתלט עליו כי כן הוא האמת.

שיקול דעת להרמת הרוח

מספרים על אחד מהגדולים, שהגיע אליו פעם אברך צעיר בטענה שרוצה לגרש את אשתו, מכיון שאשתו אינה יודעת כלל מהו סדר ונקיון, ובשל כך כל ביתו הפוך ומבולבל, ואינו יכול לסבול עוד את שינוי אורחותיו וסדריו, ויאמר לו הרב בחוכמתו שימתין כמה רגעים וכבר יחזור אליו.

אז ניגש הרב אל הרבנית ואמר לה במטו מינך, הבה נמהר ונהפוך את סדרי ביתינו כמה שאפשר, ובתוך כמה דקות הוציאו מהארון את כל הבגדים והניחום על המיטות בצורה רשלנית ומפוזרת, וכן במטבח הוציאו את הכלים והניחום על השיש ועל צדדי הרצפה, ואח"כ חזר לחדרו אל האברך שהמתין לו והמשיך לשמוע טענותיו, אלא שתוך כדי כך אמר לאברך האמן לי שאצלי בבית לא יותר טוב...

בוא ואראך, אבל נא אל תספר לאף אחד... והראה לו את "הבלאגן" הגדול ששרר כביכול באותה עת בביתו, וכשראה האברך את המחזה הגדול שב ונרגע מזעפו, בחושבו שאם אצל הרב כן, אם כך גם עלי להשלים עם המצב, שהרי בכל זאת בביתי אין זה כל כך הפוך כמו בביתו של הרב... והן אמנם שצריך להשקיע עבודה רבה בתיקון המידות, שלא יהא נצרך כעני בפתח להירגע מהקשיים של האחרים, אבל לפעמים אפשר להתנחם גם בכך.

והדרך הישרה להגיע לידי הודאה לה' על כל הטובה, אחרי זאת

הן אמת צריך כל אדם לחשוב בכל רגע ורגע כמה דברים יש לנו שהם מתנת חנם מאתו יתברך, ואז גם נרגיש יותר את אהבת השי"ת בוערת בליבנו, והנקודה הזאת צריכה להקיף את האדם תמיד בכל יום ויום מן הבוקר ועד הערב, ואז גם יתגלו לעיניו הרבה דברים שנתן הקב"ה רק לו, כי ה' אוהב אותו במיוחד.

אולם צריך לכך התבוננות מיוחדת, וחובה קדושה מוטלת עלינו להתרגל להודות כל הזמן, כיון שלמעשה דרך רוב בני אדם להסתכל דווקא במה שחסר להם, ובמה שיש להשני ואין להם, ורק התחזקות במידת הכרת הטוב מביאה את האדם להיות שמח וטוב לבו לקיום המצוה של ואהבת את ה' אלוך כפשוטו, ובכך יזכה להשראה אלוקית.

חשוב לדעת כי הרבה עצה וחכמה ותבונה ודעת צריכים אנו כדי שנראה את הדרך הטובה והישרה, אשר תוביל אותנו להינצל על ידה מן עקמומיות היצר הרע המושך את האדם לכאן ולכאן להיות נופל ברוחו.

וצריך עצה נכונה ועמוקה בעבודת השם יתברך לדעת איך להתנהג עם היצר הטבעי שהוטבע בנו, אם זה במידת הכעס, אם זה במידת הקנאה והתאוה או הכבוד, להשתמש בהם רק על צד התועלת והטוב, אשר על ידם ימלא את חובתו בעולם כראוי וכנכון, ולא שח"ו מדות אלו יגרמו לו לעצבות ומרה שחורה באופן שלא יוכל להמשיך ולהוסיף אומץ וכח בעבודתו.

לעורר התיאבון

ישנו משל ידוע של החזוה מלובלין, על אדם עשיר שהיה מחלק ומפזר צדקה לרוב ביד רחבה, והיה מאכיל ומשקה את המחזרים לפתחו ומעניק להם מנדבת לבו. ופעם בא אליו עני וביקש נדבה, והציע לו העשיר קודם לאכול ולשתות, אמר העני: כבר אכלתי ושבעתי אבל אם תתן לי כוס יין שרף יתעורר תאבוני ואוכל לאכול שוב.

צחק העשיר: אמנם דרכי להאכיל רעבים אבל מדוע אעורר תאבונך כדי להאכילך?... וכך נראית ההנאה בשעה שמקנא את האחר רק משום שחזה דבר מה שיש ברשותו, אשר בעצם אינו צריך כלל לזה, אלא מעורר הוא על עצמו את החשק והתאוה הזרה, כי נדמה לו שיהנה מזה כמו חברו, וזהו הבל ודמיון גרידא, וכאשר ידמה לעצמו כך כסדר, יבין בעצמו שאין בכלל במה לקנאות את האחר, ואי לכך

**ופעם בא אליו וביקש
נדבה, והציע לו העשיר קודם
לאכול ולשתות, אמר העני:
כבר אכלתי ושבעתי אבל אם
תתן לי כוס יין שרף יתעורר
תאבוני ואוכל לאכול שוב**

גודל החסרון בזה

ומידי דברי בענין הזהירות ממידת העצבות, זכור אזכרנו עוד בגודל החסרון בזה והעצות למונעה, מדברי הבן איש חי אשר כותב [אדרת אליהו ויקהל] על מדת העצבון, והנה מכה זו של מדת העיצבון היא מעשה ידי אדם, והכוונה דהיינו שכל מכה שתבוא על האדם וודאי שהוא גזירה מן השמים שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, אבל העצבון שיהיה לאדם, זה האדם הוא שהביאו בידו על עצמו, ומן השמים לא גזרו עליו שיהיה לו מכה זו של עצבון, יען כי העיצבון הוא דבר מגונה ושנאו לפני הקב"ה.

ומן הראוי להקדיש תשומת לב מיוחדת בדבר שהרבה לקויים בזה, והוא שאחרי זאת שמדמה האדם בנפשו שעשה מעשה לא טוב, אינו רוצה לשכוח מזה, ובכך הם מלקים את עצמם במידת העצבות המביאה את האדם לידי נפילה גדולה, כל אחד באופן שונה מן הקצה אל הקצה, וגם לפעמים מעוררים על עצמם מדת הדין על ידי אלו המחשבות,

והגם שמחשבות אלו טובות ומועילות לחשבון נפשו ולתשובה על חטאיו, עכ"ז הרי שאם יעמדו לנגד עיניו בכל עת יגרמו לו לעצבות ומרה שחורה באופן שלא יוכל להמשיך ולהוסיף אומץ וכח בעבודתו. ודבר זה קורה להם גם כשהם מדמיינים בעצמם שלא עשו שום דבר טוב בחייהם, ובמשך זמן רב שרויים המה בעצבות, עד שביום מן הימים הדבר נהפך עליהם למועקה גדולה הטורדת את מנוחתם, עד כדי כך שאינם יודעים להשית עצות לנפשם לצאת מן הטיט היוון הזה, שהם הולכים ונשקעים שם בדאבון נפשם כי רבה.

וכל זאת הוא מערמומיות היצר, העלול לשתק אותנו ולגרום לנו שלא נוכל לפעול כלום, גם זאת שהאדם חושב בדעתו כי מחשבת עצבות ודיכאון זו, היא מחשבה של מצוה וחרטה על העבר, ואינו יודע כי עצבון הרוח היא תכלית החטא והאבדון רח"ל, שעל ידי זה מאבד האדם את חייו הנצחיים, ומתרחק מן עבודתו יתברך וגורם להרבות את הרע בעולם.

(מתוך הספר החדש והמפואר 'שפת חיים')

שרואה שמתעורר בו מדת הקנאה וכדומה, הוא על ידי התחזקות באמונה שלימה שהכול מונהג ומושגח מהקב"ה בעצמו, וכי אין אדם מרוויח או מפסיד אם לא הוכרז כן מתחילה מלמעלה. וכאשר האמונה חודרת באדם לעמקי הלב, היא ממשיכה עליו רוח חיים, שעל ידה יוכל לעבוד את בוראו בשמחה ובהרחבת הדעת.

בתחנת האוטובוס

וכדי לשאוב חיות וחיוזק שאכן כך הם פני הדברים, שלכל אחד יש לו מעלות שלו שאין בחברו, רק שהאדם מקנא מחמת דמיונו, אגידה בפניכם מה שאמר לי אברך אחד שהיה נוהג ברכבו מימים ימימה, ובאחד מן הימים רואה אני אותו עומד ליד תחנת אוטובוסים ומחכה לאוטובוס שיסיעו למחוז חפצו.

ולתמיהתי הרבה מדוע אין הוא נוסע ברכבו הפרטי, סיפר לי דברים כהווייתן שמכר את מכוניתו מפני כמה טעמים: האחד, שכמה פעמים ישנם פקקים בדרך וממתין בינתיים בלי יכולת לפעול מאומה, ולעומת זה כשנוסע באוטובוס ציבורי יכול הוא לנצל בינתיים את הזמן ללמוד או לנוח.

והשני בה, כי כאשר הוא נוסע לבד הוא משועבד עד שמגיע למקומו הסופי, לא כן באוטובוס הציבורי שאפשר לו לירד בקירוב מקום וללכת קצת ברגל, ועוד בו שלישיה, שלפעמים מחפש הוא מקום להחנות את רכבו במשך זמן מרובה, ופה אין לו שום שעבוד, שנוסע לכל מקום בלי עול ובמנוחה תחילה, ובאותו דבר הרבה יש המקנאים בחבריהם שאין להם האמצעים לקנות דבר כזה או אחר...

לטוב או למוטב

וכל זה ללמדנו בא, שהבחירה נמצאת בידי כל אדם אם להיות עצב או לא, רק תלוי איך המחשבה שלך, ואיך אתה מסתכל על הדבר, כי החלטתו ורצונו של אדם עושים את האדם, ועל האדם להחליט בעצמו להיות שמח בחלקו אף שאינו מבין הטוב שבו, ולא להיות נבהל מזה שרואה שהאחר מצליח יותר ממנו כפי שנראה לו בדמיונו, רק חטוף ואכול ממה שנתן לך הקב"ה ותהנה הנאה שלימה.

ובדרך זה שמענו לאמור מכ"ק אדמו"ר רבי ישראל מרדכי מראחמיסטריווקא ירושלים זצוק"ל שאמר על היהודים האלו הזקנים מדור הישן, שהיו יושבים מחוץ לביתם בימים שתקפה חמה, ופיהם לא פסק מלקרוא ולומר "תהילים" בפשטות נוראה, ונאנח אז: "ווי נעמט מען אזעלעכע אידען" [איך לוקחים יהודים כאלו], שהם מרוצים, ולא יודעים כלום, אין להם עגמת נפש, שמחים המה בשמש צדקה ומרפא, מרוצים המה בחייהם, אין להם שום רצונות, רק דבר אחד להם, מדברים לה' בתמימות גדולה.

וחושב אני שכוונתו באמירה זו היתה, כי גם הוא נתקנא בהם בקנאת סופרים במה שהם פנויים לעבוד את הקב"ה לבדם, וכנוסח הבריות "צווישען מיר אינעם רבוש"ע", ולא כן היה הדבר אצלו, שהוא רבי עם חסידים ואי אפשר לו להחביא את עצמו, ואכן ישנם צדיקים כאלו שאינם סובלים את כל זה, ועל דרך שהיה עבודתו בקודש של הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זצ"ל ועוד צדיקים כידוע.

באחת השבתות נקרא גוי של שבת לביתו של רבינו לצורך מסוים. בהגיע הגוי אמר לו אחד הנוכחים בדרך הלצה, "גוט שבת". מיד ובמקום אמר לו רבינו: "אין ראוי לומר כך לגוי"

תשובות והנהגות ממסכת חיי המופלאה של מרן פוסק הדור רבינו הגר"מ שטרנבוך שליט"א



"שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה"

פעם השיח אחד ממקורביו בפני מרן פוסק הדור רבינו הגר"מ שטרנבוך שליט"א, אודות החזון איש, והזכיר בדבריו שהחזון איש היה מקצר בזמירות שבת ובאה מכך תועלת עצומה לכלל ישראל, שהרי מכל דקה שבה החזון איש למד תורה נתגדלו במוחו חידושי תורה עמוקים אשר נגללו יחדיו ליצירת הפאר של עם ישראל, הלא הם ספרי החזון איש.

רבינו שמע את דבריו, אולם דעתו לא נחה מדברים אלו, ואף ביטלם מכל וכל.

"וכי סבור אתה שהבנת התורה תלויה אך ורק במכסת השעות שלומדים? בודאי שהתמדה עצומה היא תנאי סף להצלחה בלימוד, אולם צריך גם סייעתא דשמיא. ואף אם אין אנו יודעים כמה זכו גדולי ישראל כל אחד בפרטות בסייעתא דשמיא, הרי שאין לנו להסיק מסקנה שממיעוט הזמירות יפתחו לנו שערי תורה".

"כדי להצליח בלימוד צריך סייעתא דשמיא. ומי ששר זמירות שבת מתוך דביקות בבורא עולם וכדי לעשות את רצונו יתברך יזכה לסייעתא דשמיא וממילא יזכה שהקב"ה יפתח את ליבו ויערה ה' עליו רוח ממרומים וידלה מים חיים ממעינות החכמה ויזכהו ה' להבין בשעה אחת מה שניתן להשיג בשעות הרבה". ומה שהחזון איש היה מקצר בזמירות שבת אין לנו השגות בהנהגותיו.

לולא תורתך שעשועי

באחד הימים בא לפני רבינו בחור כדי לקבל עצה ותושיה. בעודו משיח עימו אמר הבחור "ברצוני לנסוע למירון לקבר רבי שמעון בר יוחאי, שם אצל רבי שמעון חש אני התעלות עצומה וקרבת אלוקים".

אמר לו רבינו "זה שאתה חש התרוממות הרוח בקבר הרשב"י הרי זה ברור, השאלה היא מדוע אינך חש אותה התעלות והתרוממות הרוח מעצם לימוד התורה הקדושה?

יהודי שלומד תורה בדבקות חש התעלות וקרבת ה' עצומה. וידוע שאף דוד שהיה מלך ישראל וכל תענוגי העולם היו לו, מכל מקום העיד על עצמו "לולי תורתך שעשועי - אז אבדתי בעוני". ובלי לימוד תורה לא ימצא בעולם שום שמחה ותענוג.

כך הדריך רבינו את הבחור למצוא את הסיפוק בדף הגמרא ולא לחפש ריגושים וסיפוקים אי שם במרחקים.

שבת או כשרות

סמי היה בחור יהודי בן למשפחה חילונית. הוא נולד בשוויץ ושם גדל. כבר עברו עליו עשרים שנה ויותר מאז נולד ואולם למרבה הצער מעולם לא שמע על היהדות דבר וחצי דבר. את ימיו העביר בלימודים ובעבודה. בשעות הפנאי בילה בטיולים ונהנה מנופים שוויצריים עוצרי נשימה. סובבה ההשגחה העליונה וסמי החל להתעניין ביהדות. יהודי הקהילה בשוויץ קרבוהו והדריכוהו. סמי עמד בפני פרשת דרכים. לא קל להתנתק מהרגלי העבר ולהתחיל חיים חדשים.

ובודאי אין זה קל לעשות את המהפך ביום אחד. בינתיים אבחר, אפוא, מצווה אחת, מחליט סמי. הוא משתף את מורה דרכו במחשבותיו ואומר: "בתור התחלה אקבל על עצמי או לשמור שבת או לאכול אוכל כשר".

החליט מורה דרכו להיוועץ ברבינו והריץ את שאלתו משוויץ למעונו של הרב שטרנבוך, כיצד לנהוג ומה לייעץ באיזו מצווה יבחר מבין השתיים?

ענה רבינו: "מוטב שיקבל על עצמו כשרות ועל ידי שיאכל אוכל כשר יסור ממנו טמטום הלב וישפיע עליו השפעות טובות לשמור שבת ולקיים את שאר מצוות התורה".

רבינו אף הזכיר בדבריו את דברי הר"ן ביומא "דשני לאוין חמירי כלאו סקילה" ויש סוברים שכוונת הדברים שאכילת טריפות מספר פעמים רחמנא ליצלן חמורה כעון חילול שבת שעונשו סקילה.

יהודי עשיר המתגורר בגולה הגיע לארץ הקודש לרגל שמחה, ולפני שובו לחו"ל החליט לסור למעונו של רבינו כדי לקבל ממנו הדרכה מעשית כיצד יכול הוא להתחזק ומה כדאי לו לקבל על עצמו עם שובו לביתו. רבינו הבין בחכמתו כי אדם זה מוקף טרדות ועסוק בביזנס שלו למעלה ראש ועל כן אמר לו: "קבל על עצמך להוסיף בכל יום חמש דקות של לימוד תורה".

לשמע הקבלה הגיב העשיר בהקלה: "זו קבלה קלה אוכל בעז"ה לעמוד בה".
"אכן כן" אישר רבינו "בכוונה תחילה בחרתי בקבלה שקל ליישמה. עדיף לקבל קבלה קטנה מלקבל קבלה ולא לעמוד בה".

ראוי או לא ראוי?

כל שיגם ושיחם של גדולי ישראל תורה היא ולימוד היא צריכה. גם אמירת אגב הנאמרת בנוכחותם נאמדת כראוי ונשקלת בפלס ההשקפה התורנית וההלכה הצרופה.
באחת השבתות נקרא גוי של שבת לביתו של רבינו לצורך מסוים. בהגיע הגוי אמר לו אחד הנוכחים בדרך הלצה, "גוט שבת". מיד ובמקום אמר לו רבינו: אין ראוי לומר כך לגוי, שכן שבת זה שמו של הקב"ה שהרי כן כתוב בזוהר הקדוש: "שבת איהו שמא דקודשא בריך הוא".

פירות גינוסר, הלכה למעשה

בכל נושא בו נסובה השיחה עם רבינו מרן פוסק הדור הגר"מ שטרנבוך ינותבו הדברים לאפיק ההלכתי ולצד המעשי כיצד יש לנהוג, כיצד יש להתבטא וכן על זה הדרך.

אחד מתלמידיו הגיע מחו"ל וסר אל ביתו של רבינו. בבואו אמר לו "באתי מחו"ל לראות את פני מורי ורבי, וכמבואר בחז"ל שקבלת פני רבו - כקבלת פני השכינה".

נענה רבינו ואמר מבואר בגמרא פסחים (ח' ע"ב) "מפני מה אין פירות גינוסר בירושלים?" פירות גינוסר היו ידועים בטיבם המשובח ובורא עולם הצמיח פירות משובחים אלו דוקא בגינוסר. ומדוע לא הצמיחם בירושלים? "כדי שלא יהיו עולי רגלים אומרים אלמלא לא עלינו אלא לאכול פירות גינוסר בירושלים - דיינו. נמצאת עליה שלא לשמה".

הוסיף רבינו ואמר אם כן לפי הדברים - אין זה נכון לומר שעלית לארץ ישראל לראות פני רבך, אלא עלית לארץ ישראל לצורך העליה שהיא ענין חשוב ונכבד מאד. ואגב אורחך אתה עולה לראות את פני רבך.

"מעניין" חשב הבחור, אף פעם לא חשבתי שדברי גמרא אלו יש בהם לימוד כלשהו למעשה...

(גדול בקרבך)

בחור מאמריקה נכנס למעונו של רבינו ושאלה בפיו. כבחור אמריקאי עומדת לפניו דמותו הרוממה של גדול הדור פאר ישראל והדרו הגאון רבי משה פיינשטיין אשר בתורתו האיר את יהדות אמריקה ואת כל העולם כולו.

"רבי", שואל הבחור, "האם יש בדורנו תלמיד חכם בדרגתו של רבי משה פיינשטיין?"
"לא" משיב לו רבינו.

הבחור המשתוקק מוסיף לשאול: "האם גם בדור שלנו אפשר להגיע למדרגתו הנעלה של רבי משה פיינשטיין?"
השיב רבינו לבחור השואל: "אם תשב ותלמד כמו רבי משה פיינשטיין, תהיה כמוהו..."

אהבה רבה

יהודי משכונת מגוריו של רבינו ביקש לקבל הדרכה עבור בנו מה עליו לעשות כדי לצמוח גדול בתורה. עוד הוא הולך ניסה האב לשער מה תהיה הדרכתו של רבינו. אפשר שהוא יורה לו ללמוד בספר מסוים, או סדר לימוד מסוים, הרהר האב.
להפתעתו הרבה היתה הדרכתו של רבינו 'פשוטה' למדי... "התפקיד שלך עכשיו הוא רק לאהוב את התורה אהבה גדולה וכך תהיה דבוק בתורה כל ימי חייך".

שנים חלפו. הנער אימץ אל ליבו את עצתו של רבינו ובכל מצב היתה נר לרגליו. ואכן האהבה הגדולה היא שעמדה לו. הוא צמח לבן תורה אמיתי ועשה חיל בתלמודו בזכות ההדרכה של רבינו.

משפיע לרבים

זכה רבינו ומאמריו המאירים מתפרסמים עלי גליון ומופצים בהיכלי התורה. זכה שאור תורתו וחזיונו הנפלאים נקראים בשקיקה על ידי מבקשי ה', זקנים שקנו תורה עם נערים.

היה זה יום שישי לסדר פרשת בא תשפ"א. הטלפון בבית רבינו מצלצל. בני הבית התפלאו לשמוע שהדובר הוא אינו אחר מאשר הגאון הצדיק רבי דן סגל שליט"א אשר הזדהה בפשטות כאחד האנשים.

מה מביא את המשגיח הנודע בשערים ליצור קשר טלפוני עם רבינו? מן הסתם מדובר בעניין ציבורי בענייני השעה הנוערים.

למפרע התברר כי טענו. המשגיח התקשר כדי להודות לרבינו על מאמריו השבועיים אשר הוא נוהג לעיין בהם מידי שבוע בשבוע "אני חייב הרבה הכרת הטוב על המאמרים השבועיים", אמר המשגיח שליט"א "אני לומד בהם כל שבוע ומקבל מהם תועלת רבה".

השיחה התארכה עוד והמשגיח הוסיף בדבריו לשפוך אור על המאמר השבועי והוסיף 'ווארט' על דברי רבינו.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
חדש! ניתן להירשם בכל עמדות נדרים פלוס, טופס 'דרשו'

לאחר הקידוש ונטילת ידיים, כאשר הגישה בעלת הבית את הדגים המעופשים לאורח, גחן האבן עזרא אל אחד הדגים והחל ללחוש לו מילים שונות. לאחר מכן עזבו ופנה לדג השני, וכן לשלישי

הגאון רבי יצחק זעקל הלוי פולק שליט"א, רב ור"מ בית המדרש 'וידבר משה' על הגביר שנשכח מרשימת המוזמנים בחתונה שהוא עצמו מימן, מעטפת שטרות שהיתה ל'ספר' שלם, ושלושה דגים מעופשים שהעמידו קמצן על מקומו • וצדקה תציל ממוות

"ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה"



מעשה בגביר אחד בירושלים ששמו אורנשטיין (אשר על שמו הוקדשו בתי אורנשטיין במרכז ירושלים), שהיה שוכן כבוד בקצה שכונת מאה שערים סמוך לשער שכם, והיה נתבע ונותן בעין יפה לכל דבר מצוה.

פעם אחת בא אליו עני אחד, ולו בת בוגרת שלא היה לאל ידו להשיאה, ובידו מכתבי המלצה מגאוני הדור. העני חשב שהעשיר יתן לו איזה סכום לסייעו לצרכי החתונה, אולם התפלא מאוד לשמוע מהגביר שהוא מוכן לשלם לו את כל צרכי החתונה. ואחר שהעני נקב בסכום הדרוש לזה, עמד הגביר ושילם לו את הכל.

ראה הגביר שהעני עומד ומשתומם מכל זה, רצה לעודדו ואמר לו: 'שמע נא, אני נותן לך את כל זה בתנאי שתזמין אותי לחתונה'. צחק העני ואמר: 'בודאי שאזמין לחתונה, הרי כל החתונה היא בזכות נדבת לך'.

יצא והתחיל בהכנות לצרכי החופה. וכשהכל היה מוכן ומוזמן, יצא אבי הכלה לאולם הנישואין בשמחה ובשירים, בתוף ובכינור. אך למרבית הפלא שכח להזמין את הגביר העשיר.

כשעמדו החתן והכלה מתחת לחופה, לפתע נזכר ששכח להזמין את הגביר מרוב טרדותיו, והצטער על כך מאוד. ואז הבריק במוחו רעיון: דפק על השולחן, ביקש סליחה מקהל המוזמנים ומאנשי התזמורת, וכה אמר: 'רבותי, כל צרכי החתונה הזאת באו הודות לנדבת לבו של הגביר מר אורנשטיין, ואני מצטער להודיע שדוקא אותו שכחתי להזמין לחתונה. אנא, בואו עמי ונלך יחדיו אל ביתו להזמין'. הקהל נאות לצאת ביחד לביתו של העשיר.

בעוד מועד

והנה באותה שעה אירע דבר נורא בביתו של העשיר. הגיעו שודדים ערבים, ובאיזמי אקדח דרשו שיתן להם את כל כספו. הוא פתח להם את הכספת, ונטלו את כל מה שבתוכה והניחוהו על השולחן, אך הם דרשו עוד ועוד, והמשיכו להשמיע דברי אימים אם לא יתן להם את כל כספו ואת תכשיטי רעיתו. ומכיון שלא נענה לרצונם, כפתוהו בחבלים וקשרוהו בכרעי המטה, וכן עשו לאשתו. בתוך כדי כך הגיע אבי הכלה עם התזמורת וקהל המוזמנים לחתונה

סמוך לביתו של הגביר. וכשמוע השודדים את קול הרעש, מיד נשאו את רגליהם וברחו, בהשאירם את כל הכסף והתכשיטים על השולחן, ונסו במהרה לנפשותם.

הגיעו כל הפמליא לבית העשיר, והופתעו לראות אותו ואת אשתו כפותים לכרעי המטה. מיד שחררו אותם מכבליהם, והגביר סיפר להם את כל הקורות אותם, ואמר שאלמלא באו לכאן, כפסע היה בינו ובין המוות, ורק בזכותם נשארו בחיים על כל רכושם. וצדקה תציל ממוות'.

כִּפָּה פְּרָשָׁה לְעֵנִי

בספר 'אוצרות התורה' מביא מעשה: מסופר על בעל ה'בית הלוי' זצ"ל, כי בצעירותו הסתובב בבית הקברות בעיר בריסק, וראה שני קברים צמודים, שעל מצבה אחת חרות הפסוק 'כִּפָּה פְּרָשָׁה לְעֵנִי', ועל המצבה הסמוכה חרות המשך הפסוק 'וְיָדֶיךָ שְׁלָחָה לְאַבְיֹן'. והי הדבר פלא בעיניו, ואמר לעצמו שחייב הוא לברר את פשר הדבר.

הלך לראש החברה קדישא ושאל אותו על הדבר. חיפש הלה בפנקסים הישנים אודות שני האנשים הקבורים שם, ומצא דבר מעניין מאוד.

שני האנשים הללו היו שותפים בעסקיהם, ושניהם היו נדבנים גדולים מאוד, ומחלקים מרכושם ממון רב לצדקה. והנה נהפך עליהם הגלגל, ונפלו בעסקיהם.

הדבר עורר פליאה גדולה בעיני כל. הושיבו בית דין מיוחד לבדוק

בשל מי הצרה הזאת, ולאחר בדיקה לא מצאו מענה אחר אלא שהם הפרישו יותר ממה שהיו חייבים, למעלה מחומש, ולכן נענשו. ועל כן גזרו עליהם שלא יפרישו יותר מחומש בממונם.

בתוך כלי הסוכר

והנה כל יום באו אליהם עניים והתחננו על נפשם, ולא יכלו לסרב, ונתנו להם כיד הטובה עליהם. אך הסכום הגיע כבר לקיצו, ולא ידעו מה לעשות. לאחר מחשבה החליטו שניהם שכל הפסק היה רק על ממון אבל לא על חפצים, על כן החלו לחלק את כלי הערך שהיו בביתם: נתנו את גביע הכסף, את מנורת החנוכה, תמונות יקרות ערך וכדומה, ורוקנו את ביתם.

והנה לפתע הגיעו שני עניים מרודים, אך נגמר להם כבר מה לתת. הצטערו מאוד הנדיבים: איך יתכן להשיב פניהם ריקם. לפתע נשמע קולו של השמש מהמטבח: 'מצאתי, מצאתי! בתוך הכלי של הסוכר יש כפית מזהב'.

שמחה גדולה היתה להם שיש להם מה לתת. אך שני עניים לפניהם, מה עשו? חלקו את הכפית לשניים, 'כִּפֶּה פְּרָשָׁה לְעֵנִי וְיָדֶיךָ שֶׁלִּי לְאֶבְיֹן', את הכף לאחד ואת הידית לשני.

מעשה זה עורר רעש גדול בעיני הקהל, ועשו תפילה מיוחדת עליהם שה' יחזיר להם את עושרם, וכך היה. וכשנפטרו, חרתו על קבריהם את שני חלקי הפסוק, על שם המעשה האדיר שעשו.

זה הספר שלי

פעם פגש רשכבה"ג הגאון רבי חיים עוזר גרודזנסקי זצ"ל את הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, רבה של לודז', ומסר לו את ספרו 'אחיעזר', ואמר: 'ר' אלי' חיים, זה האחיעזר נתון לך במתנה. מתי נראה את הספר שלך?'

הוציא רבי אלי' חיים מעטפה מלאה שטרות: שטרות הלוואה של תלמידי חכמים שאיבדו את רכושם, וכן של אלמנות ויתומים, ושטרות של אנשים שבורים שהוא ערב להם ופדה אותם. ואמר: 'זה הספר שלי!' מששמע הגרח"ע כך, פרץ בבכי.

ריח של קמצנות

לא פלא שכל כך קשה לתת צדקה. מעשה נפלא על כך מופיע בספר 'מחשבת התורה': מסופר על רבי אברהם אבן עזרא, מפרש התורה הנודע, שהיה כל חייו עני מרוד ונדד ממקום למקום.

באחת מתקופות נדודיו הגיע לפני שבת לעיר אחת. באותו מקום היה נהוג שבעלי הבתים של העיר מקבלים אורחים לפי סדר מסוים קבוע שאין לשנותו: בשבת זו מקבלים אורחים תושבי העיר שהגיע תורם, ובשבת הבאה מארחים את האורחים הבאים אחריהם בתור.

איתרע מזלו של האבן עזרא, שהיה צריך להתארח אצל אדם שהיה מפורסם בקמצנותו הגדולה.

אותו אדם, במטרה לחסוך מהוצאות השבת, היה נוהג לרוץ לשוק מאוחר מאוד, סמוך לשבת, ולקנות את שיירי המאכלים שנותרו ביד המוכרים. שיריים אלו נמכרו באותה שעה בזול. לאחר מכן היה ממחר לביתו ומבקש מאשתו שתכין אותם מהר, כדי שתספיק לבשלם לפני שבת.

באותו יום שישי שבו הגיע ה'אבן עזרא' לעיר, עבר בעל הבית בשוק בשעה מוקדמת שלא כדרכו, וראה שם דג יפה וטוב וחמד אותו בלבד. הוא התמקח שעה ארוכה עם המוכר עד שהצליח להוריד את מחירו ולקנותו. והנה לפני כניסת השבת נודע לו מהממונה על האורחים שהגיע תורו לקבל אורח לאותה השבת.

פניו של אותו אדם חפו. צר היה לו מאוד לתת לאורח מנה יפה מאותו דג, קמצנותו היתה כה גדולה עד שלבו לא איפשר לו לתת משלו לזולתו. בלית ברירה רץ שוב לשוק וקנה שלושה דגים קטנים, ישנים ומעופשים, עבור האורח.

בבואו הביתה ביקש מאשתו שבליל שבת תגיש לאורח את הדגים הזולים והישנים, והוא עצמו ימצא כבר דרך שלא לאכול אותם בתואנה כל שהיא. לאחר מכן, כאשר האורח יהיה שבע מהמאכל הרע, יאכל הוא את הדג היפה.

עדים מקריעת ים סוף

בליל שבת, כאשר התקרבו בעל הבית ואורחו האבן עזרא לבית, הריח האבן עזרא את ריח הדגים המעופשים, והבין מיד מיהו מארחו ומהי מגמתו, אך לא אמר מאומה. והנה לאחר הקידוש ונטילת ידיים, כאשר הגישה בעלת הבית את הדגים המעופשים לאורח, גחן האבן עזרא אל אחד הדגים והחל ללחוש לו מילים שונות. לאחר מכן עזבו ופנה לדג השני, וכן לשלישי.

בעל הבית תמה מאוד על מעשיו של אורחו, ושאל אותו לפרש מעשהו, והאם ח"ו אין הוא עושה כישוף בלחשיו עם הדגים. ענה לו האבן עזרא, שהוא כותב פירושים על התורה, ותמיד רצה לברר כיצד התרחשה קריעת ים סוף. והנה עתה, בראותו דגים ישנים מאוד, סבר שהם מאותה תקופה ויהיה באפשרותם לספר לו על קריעת ים סוף. אולם הדג הראשון לא זכר, וכן השני, ואילו הדג השלישי אמר שיתכן שאחיו הגדול הנמצא במטבח זוכר זאת.

בעל הבית הבין את הרמז, והתבייש על כך שנהג במידה כל כך בלתי הגונה כלפי אורחו. הדברים חדרו ללבו, והוא החל מהרהר על דרכו הנלוזה ועל מידת הקמצנות הקיצונית שאלה נגרר, עד שחייו וחיי בני משפחתו הפכו לקשים, עצובים ובלתי נסבלים.

(אור הדעת)

ללמוד במתינות, ביסודיות ובעיון קל

'עמוד היומי' - ללמוד בקצב שלך ולדעת את הש"ס עם עיקרי המפרשים

הביאורו אל ה'חפץ חיים'. הגאון המיוסר שפך את ליבו בפני צדיק הדור, וזה הקשיב בשקט. לאחר שסיים, הרים ה'חפץ חיים' את עיניו הטהורות, הביט בו ואמר בפשטות שחדרה ללב...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר' - בראש השנה אנו נעשים בריה חדשה לגמרי

"בני אלה, אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז)



כראוי, מעשהו סתר את עצם יסודות הסדר והאמון שבמלכות. ביום שבו מתחדשת המלכות, אין מקום לפגם שכזה. יש לכונן סדר מופתי, ושר שכזה אינו יכול להיוותר על כנו. זהו הרעיון העומד בלב לבו של ראש השנה. זהו יום המלכותו של מלך מלכי המלכים. ביום זה בורא הקב"ה את העולם מחדש ומעמיד את מלכותו, ואף היא נכונת על יסודות של סדר וצדק. ומאחר שעל האדם הוטל התפקיד למשול בעולם כולו, נידון הוא ביום זה אם ראוי הוא לסדר שנועד לעולם.

תן דעתך

הקדוש ברוך הוא ברא את האדם, ועל כך נאמר: "וַתַּחַסְרָהוּ מִעֵט מַאֲלָקִים וְכַבֹּד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ: תַּמְשִׁילֶהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו כֹּל שְׁתָּה תַחַת רַגְלָיו: צִנָּה וְאֶלְפִים כָּלָם וְגַם בְּהִמּוֹת שְׂדֵי" (תהלים ח, ו-ח). נברא האדם בגדלות שאינה חסרה אלא מעט מאלוקים, והושלט על העולם כולו. הקב"ה נתן בכל אחד ואחד מאיתנו כוח של הנהגה, כוח לשלוט, לקבוע ולהשפיע על העולם. כוח זה הוא הרצון העמוק ביותר בנפש האדם.

הרמח"ל פותח את ספרו 'מסילת ישרים' בפרק 'חובת האדם בעולמו' ומביא את דברי מדרש קהלת: "בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, העבירו על כל אילני גן עדן ואמר לו: ראה מעשי, כמה נאים ומשובחים הם. וכל מה שבראתי, בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת, אין מי שיתקן אחריך". דברים אלו נאמרו לאדם הראשון, ובעצם

אנו ניצבים בערבו של יום הדין, יום אשר מהותו כולה היא מלכות. ביום זה אנו ממליכים עלינו את הקב"ה, ובהמלכה זו כרוך הדין. כל איש ואישה מייחלים בלבם להיכתב ולהיחתם לשנה טובה ומתוקה. כידוע, ראש השנה הוא יום המלכות, ואילו יום הכיפורים הוא יום מחילת העוונות. ואולם, בזוהר הק' מבואר כי גם בראש השנה עצמו טמונה האפשרות למחילת עוונות. כיצד ייתכן הדבר? הרי הפסוק "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵּר עֲלֵיכֶם" (ויקרא טז, ל) נאמר מפורשות על יום הכיפורים.

אכן, שני מהלכים נפרדים של תשובה לפנינו: האחד ייחודי לראש השנה, והאחר ליום הכיפורים. נתמקד בתשובה של ראש השנה, ונשכיל להבין כיצד ניתן לזכות בו למחילת עוונות, ולמכלול שלם של ברכות וישועות.

מהו אפוא סודו של ראש השנה, וכיצד נקשרת בו המלכות עם המשפט בעבותות שאינן ניתנות להתרה? על דרך הפשט, הרי כבר נאמר "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֶרֶץ" (משלי כט, ד). אך לכאורה, המשפט אינו אלא פרט אחד מני רבים במארג המלכות. מדוע אם כן זוכה יום הדין למעמד כה מרכזי ביום המלכת המלך?

מלך במשפט

התשובה, כפי שמבהיר הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל בספרו 'שפתי חיים', רמוזה בסיפורו של מלך אחד בתורה, אשר ביקש ליטול לעצמו מעמד של אלוקות, הלא הוא פרעה, שהכריז "לִי יֶאֱרִי וְאֲנִי עֲשִׂיתִנִּי". ביום הולדתו של פרעה, הוא ראש השנה הפרטי שלו, "נִשָּׂא אֶת רֹאשׁ שָׁר הַמִּשְׁקִים וְאֶת רֹאשׁ שָׁר הָאוֹפִים בְּתוֹךְ עַבְדָּיו". את שר המשקים השיב למעמדו, ואילו את שר האופים תלה.

והדבר תמוה: ניחא, חנינת אסירים ביום חג הולמת את מעמדו של מלך, אך מדוע להוציא להורג במעמד משמח שכזה?

הנקודה היא שביום הולדתו, יום חידוש מלכותו, חייב פרעה, המתיימר לאלוקות, להעמיד את מלכותו על יסודות של סדר וצדק. במקרהו של שר המשקים, שנמצא זובב בכוס היין, יש מקום לתלות את הדבר בשגגה בעלמא. לפיכך, כחלק מביסוס מלכותו, במקום שהדין מאפשר חנינה, הוא חונן.

אך שר האופים, שפעל בחוסר אחריות משווע ולא ניפה את הקמח

לכל אחד ואחד מאיתנו, שאף הוא נברא יחידי בעולמו: "אני בראתי את העולם בששת ימי בראשית. מרגע זה, הוא בידיים שלך. אתה השליט".

שלטון זה אינו שליטה מדומה של חבר כנסת או שר, התלויה בגחמות של אחרים, ובעיקר בגחמותיהם של אנשי תקשורת השואבים את חשיבותם מיושבי קרנות ומשולחנות השש-בש והקלפים. זוהי שליטה אמיתית. הקדוש ברוך הוא נתן לנו את הנהגת העולם. ובראש השנה נקבע כמה כוח יהיה לנו לממש את אותה שליטה, עד כמה נהיה אותו 'אדם השלם' שהעולם מתעלה עמו, או חלילה יורד עמו.

ראה מעשיי

אבקש להמחיש זאת במעשה שסיפר לי הגאון רבי צבי אריה בינדר שליט"א, שבצעירותו נמנה עם חשובי בני החבורה ביישוב 'חברון'. מורו ורבו הגאון הגדול רבי הלל זאקס זצ"ל נזקק לעבור בארצות הברית ניתוח עיניים גורלי, שהעמיד בסכנה את כל ראייתו. טרם נסיעתו קרא אליו קבוצה מתלמידיו הנאמנים וחילק ביניהם תפקידים. שניים מהם שלח לבקש ברכה ותפילה מהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זי"ע, שניים אל ה'בית ישראל' מגור זי"ע, ואותו עצמו, יחד עם חבר בשם רוני רוט, שלח להתפלל עליו בקברי רבי עקיבא והרמח"ל הסמוכים זה לזה בטבריה.

באותם ימים לא היתה הדרך אל הקברים סלולה, והקברים עצמם עמדו אי שם במעלה הר תלול, וכדי להגיע אליהם נדרש טיפוס מפרך.

הם עשו כסדר שהורה להם רבם. לאחר שלמדו את הפרק הראשון ב'מסילת ישרים' בהתעוררות גדולה, נעמדו והתפללו בדמעות לשלמו של רבם.

או אז התיישב חברו רוני. רוני היה בחור שבעברו לא למד ביישיבה, אך משנכנס ליישובת 'חברון' עלה והתעלה בתורה ובמוסר. הוא ישב והשקיף על הנוף המרהיב הנשקף מקברו של הרמח"ל, שממנו נראית הכנרת כולה פרושה כמונחת בכף היד. לפתע החל לדבר אל עצמו בהתרגשות עצומה:

"רוני, תראה מה אתה רואה פה!". הוא החל למנות את יופיו של הרקיע: המים העליונים המתמזגים עם צבע הכנרת, השקת ההרים אל המים, הגוונים של האגם, העצים, הנוף. ואז, בקול חנוק מדמעות, אמר: "והקדוש ברוך הוא מתחנן לפניך עכשיו: 'ראה רוני בריות נאות שבראת... תראה כמה יופי, כמה הוד והדר הוא עולמי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי'. שומע אתה, רוני, את קול ה'?" כל היופי הזה, כל ההדר הזה, כל הבריאה, נתונים תחת ידיך. אתה יכול חלילה לקלקל, ואתה יכול לתקן".

כשסיפר לי רבי צבי אריה את המעשה הזה, התמלאו עיניו דמעות. גם לאחר 50 שנה היתה התרגשותו כה גדולה, עד שהרגשתי כי בת קול יוצאת וזועקת לכל אחד מאיתנו: "זה בידיים שלך!". איננו זקוקים למשחקי כבוד, לא לבחירות ולא למועצות. הכוח האמיתי נתון בידינו.

למה מתכוונים חז"ל באומנם שיכול האדם לקלקל את הבריאה? וכי ייטול שופל ויחריב בו את העולם? הדבר כמעט בלתי אפשרי. אפשר להרוס בתים ולייבש שדות, אבל אי אפשר לייבש את הימים, ולא לבטל את אור החמה ואת רקיע השמים. מהי אפוא האזהרה 'תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי'?

אומר הרמח"ל: "ואם תעמיק עוד בענין תראה כי העולם נברא לשימוש האדם. אמנם הנה הוא עומד בשיקול גדול. כי אם האדם נמשך אחר העולם ומתרחק מבוראו, הנה הוא מתקלקל, ומקלקל העולם עמו. ואם הוא שולט בעצמו ונדבק בבוראו ומשתמש מן העולם רק להיות לו לסיוע לעבודת בוראו, הוא מתעלה והעולם עצמו מתעלה עמו. כי הנה עילוי גדול הוא לבריות כולם בהיותם משמשי האדם השלם המקודש בקדושתו יתברך".

היום הרת עולם

וכאן אנו צועדים צעד קדימה: נקודת המפתח היא ההבנה כי ביום זה העולם כולו נברא מחדש. מן הראוי לשים לב לדבריו המאירים של הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זצוק"ל על הפסוק "אֶסְפְּרָה אֶל חֵק, ה' אֲמַר אֶלִּי בְּנֵי אֱתָה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ. שְׁאֵל מִכָּנִי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נִחְלָתְךָ וְאֶתְּנָתְךָ אֶפְסִי אֶרְצִי" (תהלים ב, ז-ח): "אמר אספרה בחדש השם, כי אף שמחדש בכל יום מעשה בראשית, מכל מקום עיקר הבריאה, בו ממש נברא עולם חדש, זה בראש השנה. ולכך הוא מתחיל ראש השנה, כי בו נעשה עולם חדש".

בליל ראש השנה עתיד העולם להיברא מחדש. משום כך אנו אומרים "הַיּוֹם הִרְתָּ עוֹלָם", בלשון הווה, ולא "היום היתה הרת עולם". "זה הַיּוֹם תִּחְלַת מַעֲשֶׂיךָ", ולא "היה תחילת מעשיך". העולם מתחדש, כפי שהאריך בזה האריז"ל. ומכאן, ממשיך רבי יהונתן אייבשיץ, נבין גם את סוד התשובה ומחילת העוונות שבדין: "ולכך יש לנו תירוץ [כלומר, פתחון פה] בראש השנה, כי אנו כקטן שנולד... ריבונו של עולם, נבראנו היום מחדש, ואין לנו כל כך עוון".

כפי שנאמר במדרש, שהקדוש ברוך הוא לימד סגוריה על אדם הראשון בחטאו ואמר: "הלא קטן הוא, היום נולד", ואין דינו כמי שחטא במזיד. כך גם אנו, בכל ראש השנה ושנה. "ולכך אמר 'היום הרת עולם, אם כבנים רחמנו'", שכן זוהי משמעות הפסוק: "בְּנֵי אֱתָה, אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ". אנו נולדים מחדש, בריאה חדשה.

בדרך זו צועד גם הרמח"ל בביאורו למנהג התשליך: "עניין מנהג אמירת פסוקי 'מי אל כמוך' ביום ראש השנה על הנהר, הוא כי הנה בראש השנה מחדש האדון ברוך הוא כל מציאות הנמצאים, ומתכוון לקבוע הטוב שבהם, שיישאר לנצח, ולדחות הרע שבהם עד שתטהר הבריאה ממנו... וברחמינו נושא פשע". שוב ושוב עולה אותו יסוד: ראש השנה הוא חידוש העולם.

אך בשונה מבריאת העולם הראשונה, שהיתה מעשה חסד טהור שלא היינו שותפים לו, כיום בורא הקדוש ברוך הוא את העולם החדש על יסודותיו של העולם הישן. ואנו נקראים להצדיק את קיומה של המלכות המתחדשת. זוהי התשובה הנדרשת מאיתנו: לבוא לפני בורא עולם בתשובה שלמה, לקבל על עצמנו ייעוד חדש,

פלא פלאים

הסיפור השני הוא פסק הלכה, פלא פלאים של ממש, המלמד עד כמה תפיסה זו אינה רעיון ערטילאי, אלא מציאות הלכתית. גדול הפוסקים בדורו, מרן רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, שאצלו היה המדד הבלעדי ההלכה הברורה והפסוקה, נשאל שאלה כבדת משקל. בחור צעיר נכנס למעונו, צל של יאוש על פניו. בקול חנוק סיפר כי לפני מספר שנים עבר ניתוח מורכב. הרופאים בישרו לו שהניתוח אמנם הצליח, אך צפויות לו השלכות רפואיות חמורות. גזר הדין של עולם הרפואה היה סופי וחתום.

כעת, משהגיע לפרקו, עמד בפני שאלה קורעת לב: האם עלי לגלות זאת בטרם ייכנס לשידוך? רבי משה הקשיב לדבריו, ואז שאל שאלה אחת, פשוטה ונוקבת: "מתי היה הניתוח?" "לפני שלוש שנים", ענה הבחור.

רבי משה נשא את עיניו, שראו עולמות נסתרים מבעד למציאות הגלויה, ופסק בקול סמכותי ושקט: "הרופאים יכולים לקבוע מה היה המצב לפני שלוש שנים. אבל מאז עברת שלושה ראשי שנה. על כך אין להם שום יכולת לקבוע דבר. שלוש פעמים נהיית 'בריה חדשה'. הפסק שלהם אינו תקף עוד. אינך צריך לספר דבר".

היה זה פסק הלכה לכל דבר ועניין. אותו בחור הקים בית נאמן בישראל, והבית התמלא בילדים - עדות חיה לכוחו של ראש השנה. רבי משה ראה זאת להלכה. תורתו של רבי יהונתן אייבשיץ אינה דרוש בעלמא. בראש השנה העולם נברא מחדש, וכל יהודי הוא בריאה חדשה. מה שאמרו הרופאים נכון היה לשעתו. אך משעבר ראש השנה, נפתח סיפור חדש, ואתה אדם חדש לחלוטין.

לקראת יום הדין הזה אנו צועדים. אך עלינו לבוא עם כוונות אמיתיות, להצדיק בפני ריבונו של עולם את רצוננו הכן להיות חלק מהמלכות המתחדשת, לגלות את כבוד מלכותו בעולם. וכאשר נגלה רצון זה, נזכה להיות חלק מהמלכות, והקדוש ברוך הוא יעניק לנו שנה חדשה, גזרות טובות ונפלאות, וכולנו נזכה להיות בריאה חדשה. "וְהִסְרֵתִי אֶת לֵב הָאָבֶן מִבֶּשֶׁרְךָ וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר. וְרוּחַ חַדְשָׁה אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם" (יחזקאל לו, כו). לאורך ימים ושנים טובות וארוכות.

תפקידים חדשים, בעולם חדש.

משום כך אנו שרים וזועקים "המלך!", ומכריזים "מלכויות". אנו בכוח בחירתנו, משפיעים את המלכות על העולם. וכאשר אנו מעמידים את עצמנו כך לפני ריבון העולמים ביום הנפלא הזה, בכוחו להפוך אותנו לאנשים חדשים.

ומהי הנפקות המעשית הנובעת מעיקרון נשגב זה? הבה נתבונן בשני סיפורים מאירים.

כמים קרים

הראשון, על הגאון רבי ברוך בער לייבוויץ זצוק"ל. היה זה בוויילנא, בימים שקדמו למלחמת העולם הראשונה. אביו, רבי שמואל, שכב על ערש דווי, ורבי ברוך בער לא מש ממיטתו, סועד אותו יומם ולילה. בני המשפחה ראו בעיניים כלות כיצד רבי ברוך בער הולך וקורס תחת הנטל. פניו הצהיבו, עיניו שקעו בחוריהן, וגופו, שהיה שרוי בתענית ובדאגה מתמדת, החל לבגוד בו. הם חששו שמא יקפח את חייו עוד לפני אביו. לאחר תחנונים רבים הצליחו לשכנעו לנוח שעות ספורות, ובחור ישיבה נכנס להחליפו. אך דווקא באותן שעות קצרות השיב אביו את נשמתו לבוראה.

הידיעה הכתה ברבי ברוך בער כרעם. ים של ייסורים הציף אותו. הוא התייסר במחשבות שמא פגם במצוות כיבוד אב, שמא עזיבתו, ולו לרגע, היא שגרמה לפטירת אביו. נחש הספק קינן בליבו והרעיל כל מחשבה. איש לא הצליח להרגיעו.

הביאוהו אל ה'חפץ חיים'. הגאון המיוסר שפך את ליבו בפני צדיק הדור, וזה הקשיב בשקט. לאחר שסיים, הרים ה'חפץ חיים' את עיניו הטהורות, הביט בו ואמר בפשטות שחדרה ללב: "הרי עשית תשובה. כל הייסורים שאתה עובר הם עצמם תשובה. ותשובה הופכת אותך לבריה חדשה. אתה כעת בריאה חדשה".

המילים הללו, שיצאו מפיו הקדוש, היו כמים קרים על נפש עייפה. באותו הרגע נשר כל עול הייסורים מעל כתפיו של רבי ברוך בער. לימים היה חוזר ואומר: "ה'חפץ חיים' אמר לי שנהייתי אדם אחר, 'איך בין געווארן אן אנדערע מענטש', ומאותו רגע באמת נהייתי אדם אחר".

תמיד רצית לזכור ולדעת את מה שלמדת?

מצטרפים למבחני 'דרשו'. לחזור, לשנן, להבחן, לדעת!
1,200 מוקדי מבחן חודשי ברחבי הארץ והעולם.
לפרטים והרשמה גש לעמדות 'נדרים פלוס'

הסכין המבורכת בברכה המיוחדת של פוסק הדור
מרן רבי משה שטרנבוך שליט"א - מרא דארעא קדישא

"התורמים לעזרת אחים יזכו לפרנסה בשפע גדול

בשנת תשפ"ז

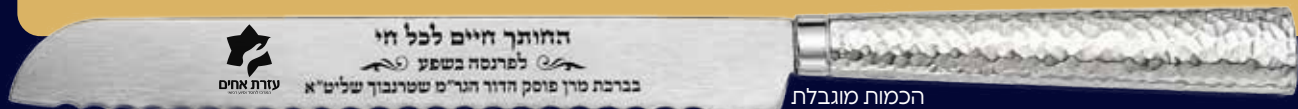
שותפים

עם "עזרת אחים"
בחלוקת אוכל מבושל
לסעודות החג
לחולים ונזקקים

וזוכים

והסכין ושפע הפרנסה
בדרך אליכם הביתה
150
לחודש

ב"סכין לפרנסה בשפע גדול"
הסכין המבורכת בברכה המיוחדת של מרן פוסק
הדור הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א



גם אתם יכולים לזכות לנס בפרנסה בשפע
ולשנה טובה ומתוקה, התקשרו עכשיו לעזרת אחים

1800-999-000

ניתן לתרום גם דרך נדרים פלוס

הילולת מרנא ה'חפץ חיים' ברחבי תבל: כ"ד באלול צוין בהתעוררות אדירה לחיזוק לימוד 'הדף היומי בהלכה'

ה' ב'משנה ברורה' ומצטרפים אל מחנה הלומדים. אין מתנה גדולה מזו לבעל ההילולא, שכל ימיו ביקש שידעו ישראל את המעשה אשר יעשון.

לצד הגל הזה מדווחים ב'דרשו' על התרחבות מערך המבחנים. מוקדי מבחן חדשים נוספו למבחני 'דרשו' בכולל המתקיימים בימי חמישי בערב, והפריסה רחבה כעת מבעבר. כל לומד מוזמן לבדוק אם נפתח מוקד חדש באזור מגוריו, ולבחור במקום הקרוב והנוח לו ביותר.

ימי אלול הולכים ומתקצרים, וההילולא הותירה אחריה שובל של קבלות. אשרי מי שאוחז בשולי גלימתו של רבינו ולוקח עמו ליום הדין את הסניגור הטוב ביותר.

התרגשות עצומה אחזה את עולם התורה ביום ראשון האחרון, כ"ד באלול, יומא דהילולא של מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א. מקצה תבל ועד קצה, בהיכלי ישיבות ובבתי מדרש, במניינים גדולים ובחבורות קטנות, נשאו רבבות את שמו של הכהן הגדול מאחיו, למדו מתורתו ועסקו בדבריו ביום שבו עלתה נשמתו הטהורה למרומים לפני 93 שנה.

במקומות רבים ברחבי הארץ ובקהילות שבחוץ לארץ הפכה ההילולא לנקודת מפנה של ממש: שיעורים חדשים ב'הדף היומי בהלכה' נפתחו בעשרות בתי כנסת, לומדים ותיקים צירפו אליהם חברות, ויהודים שחששו שנים לקבל על עצמם את עול הקביעות היומית מצאו את עצמם פותחים את חלק

נחטף מהמדפים: סט 'תורת החפץ חיים' הגיע לחנויות, והציקוש מרקיע שחקים

שגורים ומובנים. מעבר להתלהבות מהאיכות ומההידור, רבים מדברים על הסגולה שבדבר. מאור הגולה ומאיר עיני ישראל

כתב את ספריו כדי להעמיד את הדור על מידותיו ועל לשונו, והלימוד בהם וההחזקה בהם נחשבים מאז ומעולם לסגולה גדולה, להצלחה בתורה, לזכירת הלימוד ולשמירה. בתים רבים מבקשים כעת שהסט השלם יעמוד אצלם בארון, פתוח ונלמד, ויקרין על הבית כולו.

וכבר העיד מרן פוסק הדור רבינו הגר"מ שטרנבוך, כי החזקת ספריו של מרנא החפץ חיים בבית היא סגולה להצלחה בתורה והעסק בהם הוא סגולה לזכירה. כדאי למהר לפני שייגמר.



הסט המפואר 'תורת החפץ חיים', שיצא לאור מבית 'דרשו' לרגל יומא דהילולא של האי סבא קדישא, הגיע בימים האחרונים אל חנויות הספרים, ומאז אינו

מספיק להתקרב על המדף. המכירות בשיאן, משלוחים נשלחים שוב ושוב אל נקודות ההפצה, ובחנויות מספרים על קונים המבקשים לשריין לעצמם סט שלם עוד בטרם הגיעה הסחורה. י"ח מספריו הקדושים של רבינו, שחיבר בקדשו לאורך עשרות שנים, מוגשים כאן במהדורה חדשה ומפוארת: מאות מראי מקומות, ניקוד ופיסוק מאירי עיניים, ולבוש ההולם את קדושתם. אותם ספרים שהיו מונחים דורות בקרן זווית אצל רבים, שבים אל מרכז ארון הספרים ונוחתים הישר על שולחן הלומד בדור הזה כשהם ברורים,

65 אלף שמות ועוד היד נטויה: 'ספר הגיבורים' מתמלא, וגדולי ישראל מתרגשים לנוכח הצורה

בשיאו של מעמד התפילה יונח הספר על הציון הקדוש בראדין, ומרנן ורבנן שליט"א יזעקו עליו 'מתניתא דמר קא מתנינן'. הסגולה הגדולה שהאריכו בה הספרים הקדושים, לעלות על קברו של צדיק שאת תורתו לומדים, תעמוד אז לכל מי ששמו כתוב שם. אין סניגור גדול מזה בימי הדין, ואין קול העולה למעלה מקולן של רבבות הקבלות. הדלת פתוחה לרווחה, והספר עב הכרס עדיין ממתין לשמות. אשרי מי שיימנה עם הגיבורים. להרשמה ב'ספר הגיבורים': קו התוכן *4992 | טופס 'דרשו' בעמדות 'נדרים פלוס' | radin@dirshuglobal.org

'ספר הגיבורים' ממשיך להתמלא בקצב שקשה לעמוד בו. נכון לשעה זו נרשמו בו כ-65 אלף שמות של יהודים שקיבלו על עצמם להצטרף ללימוד ה'דף היומי בהלכה' וללימוד ה'עמוד היומי' בש"ס הבבלי, ובכל שעה נוספות רשומות חדשות מכל קצווי תבל. ההיערכות למסע התפילה לראדין נמצאת בעיצומה, וב'דרשו' מעדכנים את מרנן ורבנן גדולי ישראל שליט"א מדי כמה ימים במספרים המתעדכנים. התגובה אחת: התרגשות עמוקה. יהודים שאינם מכירים זה את זה, מכל עדה ומכל חוג, נכתבים יחד בספר אחד, וכולם אומרים דבר אחד, שתורתו של הכהן הגדול מאחיו לא תיפסק מפניו ומפי זרעו.

לקראת הישורת האחרונה: 'דרשו' משלים את ההיערכות למסע הרבנים לראדין בכ"ו בתשרי

ב'דרשו' עובדים בימים אלה סביב השעון. ההיערכות למסע ההיסטורי לראדין נכנסה לישורת האחרונה: מקומות הלינה נסגרו, מסלולי הנסיעה נקבעו, כרטיסי הטיסה הוזמנו, וגדולי התורה שליט"א אישרו את השתתפותם במשלחת. כל פרט נבדק ונשקל, מתוך הכרה שאין זו נסיעה אלא שליחות. מיד לאחר ימי החג, בכ"ו בתשרי, תפקוד המשלחת את ציונו הקדוש של מרנא חפץ חיים זיע"א. רבנים ומרביצי תורה יעמדו על אותם רגבי עפר שעליהם דרכו כפות רגלי הטהורות של רבינו, במקום שממנו יצאה תורה והוראה לישראל, ומשם יעלה הקול שכבר נשמע שם בשנים עברו: 'רבינו, תורתך אנו לומדים'.

באותם ימים תיחנך גם 'מתיבתא רבתא חפץ חיים' דראדין, לאחר שיקום מבנה הישיבה ושחזור פריטי הקודש ששימשו את רבינו ואת תלמידיו. מי שיזכה לעמוד שם, בין הכתלים שמהם עלתה תורתו לכל קצווי תבל, ידע שאין זו חנוכת בניין בלבד. 93 שנים לאחר ההסתלקות שבה ראדין ומתמלאת קול תורה. עוד מעט קט, ותישמע שוועתם של רבבות.





להלכה אחר התורה

כלל ישראל נושאים
ובהתרגשות לקראת

להרבות את תורת
משנתו ולחזות ב
של מרנא ה'חנ

כ"ד אלול

יומא דהילולא
דהאי סבא
קדישא, מרנא
ה'חפץ חיים'
זיע"א

סט 'תורת החפץ
חיים' מופיעים
לראשונה במהדורה
חדשה ומפוארת
י"ח מספריו הקדושים
שחיבר בקדשו,
בתוספת מאות מראי
מקומות, ניקוד ופיסוק
מאירי עיניים - למען
ירוך בהם הלומד,
ישמע חכם ויוסיף
לקח, דעת ויראת ה'

י"ד אלול

תחילת חלק ה'
ב'משנה ברורה'
במחזור השלישי
של ה'דף
היומי בהלכה'

רבבות לומדי 'הדף
היומי בהלכה' יחלו
בלימוד חלק ה'
ב'משנה ברורה',
להוסיף דעת בהלכה,
לקבוע את ארחות
חייהם על פיה,
ולדעת את המעשה
אשר יעשון ואת
הדרך אשר ילכו בה

פי גפתי כהן יתקורו דעת ויתקרה יבק

ספר הא

המצטרפים ללימוד ה'דף היומי בהלכה' עם תחילת חלק ה' ב'משנה ברורה', ב"ד אלול תשפ"ו א
יזכו לשלוח שמות למשלחת הרבנים לתפילה ולישועה על ציונו של מרנא ה'חפץ חיים' ז
הזכרת שמות: קו התוכן 4992* | טופס 'דרשו' בנ

מעטפת מלאה לפתיחת] שיעורים יומיים במגוון] 1200 שיעורים יומיים] 600 מוקדי] שליחת שמות להזכרה] קונטרס לימוד] ל
שיעורים חדשים] שפות, חייגו 4992*] בכל רחבי הארץ] בחינה בחודש] במעמד התפילה בראדן] בפורמט כיס חנים] א



חזיונות

עם עיניהם בציפייה
ת המסע ההיסטורי

יתנו, להאדיר את
כהתחדשות היכלו
פץ חיים' זיע"א

לנו מפייה... פי מלאך: ה' צבא-ות הוא

כ"ו תשרי

מסע התפילה
לראדן וחנוכת
'מתיבתא רבתי'
חפץ חיים'
דראדן

משלחת רבני 'דרשו'
ומרביצי תורה במסע
תפילה מרגש בציונו הק',
במסגרת חנוכת הבית
של בניין 'מתיבתא
רבתי חפץ חיים'
בראדן לאחר שיקום
מבנה הישיבה ושחזור
של פריטי הקודש ששימשו
במקום שמשם יצאה
תורה והוראה לישראל

ח' חשוון

רבבות לומדי
ה'עמוד היומי'
מתחילים
בלימוד מסכת
סוכה

שלוש שנים לאחר
ייסוד תכנית 'עמוד
היומי' בהיכל הכנסייה
הגדולה בווינה -
במקום שבו נשא מרנא
ה'חפץ חיים' זיע"א את
דבריו - יחלו רבבות
בלימוד מסכת סוכה
עם 'עיון העמוד',
מתוך שאיפה לזכות
לידיעת התורה בשלמותה

גיבורים

המקבלים על עצמם להצטרף ללימוד ה'עמוד היומי' עם תחילת מסכת סוכה, בח' חשוון תשפ"ז
יע"א, הצטרפו עכשיו לרבבות לומדי ה'דף היומי' בהלכה' הלומדים לחיות על פי ההלכה!
נמדדות נדרים | אימייל radin@dirshuglobal.org

ח' יומי למעקב [תזכורת טלפונית] [רישום מהיר וקל בכל] ['דרשו' 02-5609000 או ב'נדרים פלוס']
ישי' חינוס [מ'דרשו' מדי יום] [עמדות 'נדרים פלוס']

"תיכף לבשתי מעיל עליון ומגבעת, ורצתי אל ביתו של הרב. הייתי בטוח שמדובר בעניין של פיקוח נפש שאינו סובל דיחוי. הרב יודע היטב כמה מאמץ השקעתי וכמה טרחה טרחתי בשבוע הזה, ואם דווקא עכשיו, בפניא דמעלי שבתא, הוא קורא לי, ודאי אין הדבר יכול להמתין"

בשלמא ספרי מתים, אבל ספרי חיים למה? שאלתו של מרן המשגיח
רבי דן סגל שליט"א פותחת צוהר להנהגתם של גדולי ישראל

הרב צבי גטקור

ביום הדין נפתחים ספרי חיים וספרי מתים. בשלמא ספרי מתים, שואל מרן המשגיח רבי דן סגל שליט"א, אבל ספרי חיים למה לי? אלא שמע מינה, שהחיים עצמם צריכים אשרור מחדש ביום הדין. וכפי המבואר בהלכה, שעל חברו שלא ראהו שנים עשר חודש מברכים ברכת 'מחיה המתים', שהרי עבר עליו ראש השנה, והרי הוא כמי שהוחיה מחדש.

אין הכוונה, חלילה, שנחיה בחרדה קיומית. כולנו עומדים בעזרת השם להיחתם לחיים טובים ולשלום, כבשנים עברו בס"ד. הרצון הוא שנפעל מתוך תחושה שאין לנו שום דבר 'ביד' כביכול, ושעלינו לטרוח, להתחנן ולהתרום, לפרוש ידיים ולקבל מלוא חופניים של טובה וברכה לשנה החדשה.

הצדיקים האמיתיים חיים בהרגשה הזו כל השנה כולה, ומשם באים הזריזות והרצינות שלהם. וכך סיפר שלוחא דרבנן רבי מנחם פרוש זצ"ל:

שבוע של מלחמת קודש

היה זה שבוע עמוס. ברוב ימות השבוע וברוב שעות היום הייתי עסוק במילוי בקשתו הציבורית החשובה של מרן הרב מבריסק זיע"א, בקשה שדרשה התאמצות גדולה, התרוצצות ומאמץ גופני, מוחי ונפשי.

כמו שנאמר, 'בתחבולות תעשה לך מלחמה'. מלחמת הקודש להצלת היהדות והדת בארץ ישראל מידי רודפיה דרשה תמיד תחבולות ורעיונות ייחודיים, שסייעו לכבשת הרש לשרוד מיד גוזליה.

ביום שישי, לאחר חצות היום, זכיתי לברך על המוגמר. מיהרתי לבית הרב מבריסק ובישרתי לו בשמחה כי המשימה הוכתרה בהצלחה ובוצעה על הצד היותר טוב. נהרה פשטה על פניו הקדושות של הרב, ועננת דאגה הוסרה ממצחו. הוא הודה לי בחום ונפרד ממני בברכת השבת.

יצאתי מביתו ומיהרתי לביתי, שאותו כמעט לא ראיתי באותו שבוע. נכנסתי הביתה, בישרתי לבני הבית כי ברוך השם הסתיימה שליחות הקודש על הצד היותר טוב, השתתפתי בהכנות לשבת

כפי הצורך, ולאחר מכן נטלתי את כליי ומיהרתי אל בית הטבילה, להתכונן כיאות לכבוד שבת המלכה.

קריאה של הרגע האחרון

בחזרתי מסרו לי בני ביתי, כי בהיעדרותי הקצרה הגיע לכאן אחד מבניו של הרב מבריסק, ומסר כי אביו מבקש לראות אותי בעניין חשוב.

תיכף לבשתי מעיל עליון ומגבעת, ורצתי אל ביתו של הרב. הייתי בטוח שמדובר בעניין של פיקוח נפש שאינו סובל דיחוי. הרב יודע היטב כמה מאמץ השקעתי וכמה טרחה טרחתי בשבוע הזה, ואם דווקא עכשיו, בפניא דמעלי שבתא, הוא קורא לי, ודאי אין הדבר יכול להמתין.

כשנכנסתי אל הבית, קיבלני הרב במאור פנים, הודה לי על שהגעתי, ושיתף אותי במצוקתו של יהודי אחד מבני ירושלים הזקוק לעזרה גדולה, ובדרך שבה לדעתו אוכל לסייע לו.

תמהתי, אך לא אמרתי מילה. רק הנהנתי בראשי והבעתי את הסכמתי המלאה לעסוק בעניין בזמן הקרוב בסייעתא דשמיא.

כנראה שהבעת פניי, המנגינה שבה דיברתי, ואולי גם אנחה קטנטנה שנפלטה מפִי, הסגירו את תמיהתי בפני הרב הרגיש. הוא ביקש שאחזור, והורה לי לשבת.

"ר' מנחם", אמר לי, "אני מרגיש שמשוהו מפריע לך במה שביקשתי כעת. שתף אותי, מה מפריע לך".

תחילה נמנעתי, ורק שבתִי והבעתי את מחויבותי לטפל בעניין בצורה המושלמת, אך הרב ברגישותו הבין כי יש דברים בגו, וממש הפציר בי לספר את אשר על ליבי.

לא הייתה לי ברירה, ואמרתי: "אמין לי רבינו, כל השבוע הייתי טרוד בעניין החשוב שעל הפרק. הלא ודאי שלא אעסוק בעניין זה, שאינו דחוף כל כך, אלא במוצאי השבת. לא יכול היה רבינו לקרוא לי במוצאי שבת?"

הרב חייך חיוך נדיר ואמר: "שמח אני, ר' מנחם, שאתה יודע דברים שאני איני יודע".

ואז סיימ: "אני, אינני בטוח כלל מה יהיה איתי במוצאי שבת..."

לאחר שרבי משה פיינשטיין התיישב במקום אשר הוכן לו, הביא לפניו רבי משה שרר את מושל המדינה, וסיפר לו שלמרות חולשתו הרבה הטריח את עצמו מרן זצ"ל ובא לכבדו. רבי משה רצה לקום לכבוד המושל, אלא שלא הצליח לעשות כך מרוב חולשה. והוא החל לדבר עם המושל באידיש

המושג 'מלכויות' שנלמד ממלכי אומות העולם...

הרב ישראל ליוש

וַיִּתְּנוּ לָךְ פֶּתֶר מְלִיכָה...

הקל ברוך הוא, וכך הוא ימליך אותנו עליו, כי כאמור, עיקר המלכות הוא ההבנה שהכל תלוי בו וברצונו ית'.

אין צורך לתרגם...

ואם מרן המשגיח רבי ירוחם זי"ע למד מהי 'מלכויות' מההנהגה שנהגו עם נשיא פולין, אנו נלמד את סוגית 'מלכויות' מהנהגתו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל עם מושל מדינת ניו יורק, וכך מסופר בספר 'דרכי משה' עה"ת:

כנשיא 'אגודת ישראל' היה מרן זצ"ל בא מידי שנה לדינר שערכה אגודת ישראל. שנה אחת, בערוב ימיו, הרב לא חש בטוב ולא היה בדעתו לבוא, אלא שכאשר הוברר הדבר לנשיא אגודת ישראל הרב משה שרר זצ"ל התקשר לרבי משה והפציר בו לבוא למרות חולשתו, והסביר לו שבשנה זו ביקורו חשוב יותר מאי פעם, משום ש'קארי' מושל מדינת ניו יורק, אמור להשתתף בדינר. ואכן מרן זצ"ל התאמץ ובא, על אף חולשתו הרבה.

לאחר שרבי משה פיינשטיין התיישב במקום אשר הוכן לו, הביא לפניו רבי משה שרר את מושל המדינה, וסיפר לו שלמרות חולשתו הרבה הטריח את עצמו מרן זצ"ל ובא לכבדו. רבי משה רצה לקום לכבוד המושל, אלא שלא הצליח לעשות כך מרוב חולשה. והוא החל לדבר עם המושל באידיש בענין כבוד המלכות.

הרב שרר רצה לתרגם את דברי מרן זצ"ל, אלא שהמושל הפסיק אותו ואמר שאין לו כל צורך בתרגום, "עצם הדבר שהרב מדבר אלי כבר מכבד אותי..."!

לדבר אל המלך

בסוגיית 'מלכויות' דידן נאמר, שמלכנו, מלך מלכי המלכים, להבדיל אלף אלפי הבדלות ממושל בשר ודם, בודאי רוצה להבין את דברינו, ומבין אותנו בכל שפה ובכל לשון, ואף יודע מחשבותינו ומבין לליבנו. ובכל זאת נוכל ללמוד מהסיפור הנ"ל שעוד לפני תוכן הדברים, כבוד המלכות הוא עצם הדיבור אל המלך...

פעמים רבות אנו ממלמלים מילים ואומרים את התפילות, והקב"ה מבין אותנו, אך אנחנו לא מדברים אליו ית', וזה אינו כבוד מלכות. כי עוד לפני המילים ולפני הבקשות והדיבורים, חשובה ההכרה שאנחנו מדברים אל המלך, וזהו כבודו, שבנו חביבו, בן העם הנבחר, מדבר אליו, כי הוא יודע ומבין שרק אליו מייחלים ומקווים, ובעהז"ת אף נענים.

בתקופה של ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה, ערך נשיא פולין ביקור בכל ערי ממלכתו. במסגרתו, ביקר גם בסביבת עיירת 'מיר', וכבוד גדול עשו לו, כראוי וכיאה לכבוד המלכות המעטירה. בשיחה שהתקיימה לאחר הביקור, אמר מרן המשגיח רבי ירוחם זי"ע לתלמידי הישיבה, כי למרות הכבוד הגדול שערכו לכבוד הנשיא כאן ב'מיר', הרי הוא כאן וכאפס לכבוד שעשו לו בעיירה הסמוכה 'לכאוויטץ', שם כיבדו את הנשיא פי כמה וכמה... לפלא היו דברי המשגיח, וכי מה עשו לו שם שלא עשו לו כאן? וכי באמת שם יותר מעריכים את הנשיא?

והמשגיח הסביר וסיפר מה היה בלכאוויטץ: "בית המשפט בממלכה גזר את דינו של אדם פלוני למוות, ועד שיוציאו את דינו לפועל, הוא נחשב בבית האסורים. רעייתו שעשתה הכל כדי להצילו, ישבה על אם הדרך, וכאשר עבר לידה הנשיא, נפלה לפני רגליו והתחננה לפני שימתיק את גזר דינו, אך היא לא הסתפקה בבקשה ובתחנונים, היא הוסיפה ואמרה: "איני זזה מכאן עד שתחנני ותפטור את בעלי מן הדין... אין שום אדם בעולם שיכול לפעול חנינה מלבדך... אתה ראש המדינה ואתה היחיד שיכול להושיענו, חיי בעלי מסורים בידך..." "זהו כבוד מלכות..." - הסביר המשגיח - "ההכרה וההבנה שחיי הנתינים תלויים בידי המלך... כל שאר טקסי הכבוד, יפים ומעוטרים ככל שיהיו, אינם שווים לכבוד שנתני המלכות נותנים למלך בהכירם שחיייהם תלויים בו וברצונו... על כן בלאכוויטץ כיבדו את הנשיא יותר ממיר..."

מאי 'מלכויות'?

"עתה תבינו", זעק המשגיח, "מה זה 'מלכויות' של ראש השנה, להרגיש שחיינו תלויים בקב"ה, הוא הדיין, הוא החותך חיים לכל חי, אין לאדם חיות זולת מה שהקב"ה גוזר עליו ומעניק לו..."

המשגיח, הגה"צ רבי נתן מאיר ווכטפויגל זצ"ל שסיפר את הסיפור הנ"ל, הוסיף בשם הסבא מקלם זי"ע שבאמת בכל יום ויום אדם צריך לקבל על עצמו עול מלכות שמיים, רק למעשה בני אדם אינם עושים כך. על כן בחר הקב"ה יום אחד שהוא יושב ודן את האדם, ועי"ז יש לו אימת הדין והוא מבין שכל חייו תלויים במה שיגזור עליו

האיש הזה, הוא אבא שלי, ועליו להצטרף אלי אל השדה שלנו, בכדי לחרוש ולזרוע אותה! הוא אמנם טוען שאינו חש בטוב, ואולי אפילו יש לו מעט חום... אבל זה לא יעזור! אני לא אוכל לחרוש ולזרוע לבדי! הוא חייב להתגבר ולעזור לי!

שיחת ראש הישיבה הגאון הגדול רבי שלמה קנייבסקי שליט"א, לתלמידי ישיבת 'קרית מלך' על ההזדמנות המיוחדת של ראש השנה, הזדמנות שלא תחזור



"תהלות יתנו שבח להשפ"ר"

את הסיפור הבא, סיפר אחד מגדולי ישראל: היה זה באחד הימים, כאשר גביר בעל אמצעים עשה את דרכו על גבי עגלה הרתומה לסוס, בדרך המלך העוברת ליד שדות וכרמים. לפתע, הבחין בסמוך לאחד השדות בהתרחשות חריגה: הוא ראה שם גוי גדל ממדים, שסוחב בכוח איש זקן אל עבר השדה, בעוד הלה, שנראה מעורר רחמים, מנסה להתנגד, ללא הצלחה.

מתוך חשש שמדובר באדם הזקוק לעזרה, הורה היהודי לעגלון לעצור את הכרכרה, ירד ממנה, פנה אל הגוי המגודל ושאל: "מה אתה עושה? לאן אתה מושך את האיש הזה בניגוד לרצונו?". ואילו הגוי, נעץ בו מבט חודר והשיב: "האיש הזה, הוא אבא שלי!".

"אבא שלך? אם כן, השאלה מתעצמת בכפליים! למה אתה עושה לו את זה! הבט בו! אתה לא רואה שהוא מעורר רחמים?" טען הגביר, ואילו הגוי השיב לו בשקט: "אני לא צריך להסביר לך, אבל אני לא רוצה שתחשוב שאני אכזר, אז אסביר. כפי שאמרתי, האיש הזה, הוא אבא שלי, ועליו להצטרף אלי אל השדה שלנו, בכדי לחרוש ולזרוע אותה! הוא אמנם טוען שאינו חש בטוב, ואולי אפילו יש לו מעט חום... אבל זה לא יעזור! אני לא אוכל לחרוש ולזרוע לבדי! הוא חייב להתגבר ולעזור לי!".

"זהו חוסר התחשבות! אתה מאלץ את אבא שלך, החולה, לצאת אל השדה לחרוש, בו בזמן שהוא מסביר לך שאינו חש בטוב וכוחותיו אינם עומדים לו?" טען הגביר, ואילו הגוי הסביר: "הייתי יכול להתחשב בו, ולוותר. אבל כפי שאמרתי, אני לא אוכל לבדי לחרוש ולזרוע. לרשותנו, מספר ימים בודדים עד שיגיע הגשם, ואז, כבר יהיה מאוחר מדי! מה שלא נספיק עד אז, לא יקרה השנה. אם לא נחרוש ולא נזרע, לא תהיה לנו תבואה. אם לא תהיה תבואה, לא יהיה לנו מה לאכול. אם לא יהיה מה לאכול, נמות ברעב. אני, וגם אבא שלי. אז תגיד לי אתה: עלי לוותר או לא?".

נוכח הטענה, לא מצא הגביר מענה, והוא המשיך בדרכו מבלי להוסיף מאומה. אולם, אנו, צריכים להתבונן במשל הנפלא הזה, ולהסיק את המסקנות המתבקשות:

לא תמיד זה קל לעמוד בראש השנה בתפילה במשך שעות ארוכות.

לפעמים אנחנו מרגישים שזה כבד מדי, קשה מכדי שנעמוד בכך. אולם אנחנו דומים בדיוק לאותו אב זקן... משום שהיומיים הללו, היומיים של ראש השנה, הם ההזדמנות היחידה שלנו! מה שלא נעשה ביומיים הללו, לא נוכל לעשות אחר כך! מה שלא יקצבו לנו בשעה שספרי חיים וספרי מתים פתוחים, לא יקצבו בהמשך! גם אם קשה, גם אם התחושה הינה כאילו אנחנו לא מסוגלים, אין לנו ברירה: אנחנו מוכרחים לנצל את היומיים הללו!

יומיים בשנה!

מדוע בכל זאת אנו לא מרגישים זאת? מדוע כשמדובר היה בגוי ובאביו הזקן, הבנו היטב את טענתו של הבן האחראי, ואילו כשמדובר בנו, אנו מתקשים לקבל את הדברים? האם אנחנו לא מאמינים? חלילה... מאמינים אנו בני מאמינים! ובכן, מה ההסבר? התשובה היא, שאנחנו יודעים בשכל... אל הלב, האמונה הזו לא מצליחה לחלחל, משום שיש מישהו שמנסה בכל כוחו למנוע מהלבנה לחדור אל ליבנו: זה היצר הרע, כמובן! הוא יודע היטב, שאם נבין באמת, אם נפנים, אם נרגיש עד כמה הימים הללו משמעותיים, אנחנו לא נוכל להרשות לעצמנו שלא לנצל אותם, ובדיוק מפני כך הוא חושש!

אז נכון. זה לא בהכרח יהיה קל. זה עשוי אפילו להיות קשה, ממש קשה. אבל כשנציב על כך המאזניים את הקושי מול התמורה המשמעותית כל כך, התמונה כבר תיראה שונה לגמרי... הקושי

יתגמד, וגם אם יידרשו מאמצים בלתי אנושיים - אנו נמצא בעצמנו את הכוחות לעשות זאת!

עצת היצר

אולם לפעמים, ישנה בעיה אחרת: בחור מגיע לראש השנה, כבר מתחיל להתפלל, אבל - - -

על הסטנדרט מונח מחזור, מתחתיו שלשה ספרים שמסבירים את פירוש התפילה, והוא מנסה ללהטט בין כל השפע הזה בעיצומה של תפילת שמונה עשרה... אז נכון. את התפילה, יכול להיות שהוא גמר אחרון. וליתר דיוק: הוא האחרון שפסע שלש פסיעות לאחור. אבל האמת היא, שלהתפלל, הוא אפילו לא התחיל!

וגם זו, כמובן, עצתו של היצר... משום שזו הדרך הטובה ביותר לגרום למי שכבר החליט לנצל את היומיים הנפלאים הללו עד תום, למצוא את עצמו מעביר את התפילה בתוך כדי עלעול בספרים שבוודאי חשובים כולם, אבל באותה מידה גם מרחיקים מהמשמעות הפשוטה והבסיסית של התפילה המרוממת שהריבונ של עולם מצפה מאתנו לשגר...

כי לעיתים, יש לנו את התחושה, שהתפילה של ראש השנה, שונה במהותה מהתפילה של כל יום אחר. אולם לאמיתו של דבר, זו טעות מוחלטת! אמנם הנוסח שונה, אבל הבדלי נוסח אנו מוצאים גם בין תפילת יום חול לתפילה של שבת, ובכל זאת, אנחנו לא מוצאים את עצמנו בשבת יושבים בבית הכנסת עם ערימה של ספרים ומנסים להבין כל מילה ב'ישמח משה'...

הבעיה מתחילה, כשאנו סבורים שכדי שהתפילה שלנו בראש השנה תהיה מקובלת, היא צריכה להיות מלווה בכוונות נסתרות, עמוקות, אותן אנו מרגישים שאיננו יודעים לכוון... וכך, דוקא מתוך המקום שבו אנו רוצים לנצל היטב את היומיים המופלאים הללו, אנחנו עושים בדיוק את ההיפך: משום שתפילה שמלווה בעיון בספרי פרשנות, חשובים ככל שיהיו, לא יכולה להיות תפילה מעומק הלב! יותר מכך. כשעוצרים אחרי 'ברוך אתה השם' ומעיינים בשורה שלמה של פירושים, ואחר כך ב'אלוקינו ואלוקי אבותינו', ואחר כך ב'אלוקי אברהם', ב'אלוקי יצחק' וב'אלוקי יעקב', וכן הלאה, זו לא תפילה... זה סדר לימוד!

חלילה, אנחנו לא מזלזלים בלימוד... מי שרוצה להבין טוב יותר את משמעות המילים, יכול לעיין בספרים לפני התפילה או אחריה...

אבל העיון תוך כדי תפילה, אינו מותיר מקום לכוונה אמיתית, בודאי לא לתפילה מעומק הלב! ובכדי להבין מיהו אלוקינו ואלוקי אבותינו, אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב, אנו לא זקוקים להסברים מיוחדים...

כתינוק בן יומו!

והאמת היא, שהתפילה של ראש השנה, בדיוק כמו התפילה של כל יום אחר, הינה שיחה ישירה עם הריבונ של עולם. ה'ברוך אתה השם' של ראש השנה, הוא אותו 'ברוך אתה השם' של י"ג טבת... ה'אלוקינו ואלוקי אבותינו' הוא אותו 'אלוקינו ואלוקי אבותינו'... ובדיוק כפי שאנו מבינים את המילים הללו, בפשטות, בטבעיות, בכל יום אחר, כך עלינו להבין אותן גם בראש השנה!

גם כשמגיעים לנוסח התפילה שאינו חופף לנוסח התפילה שבכל יום, אין צורך בכוונות נסתרות. מי שמרגיש באמת שכל השנה הבאה תלויה בתפילות שיתפלל ביומיים הללו של ראש השנה, אינו צריך להעמיק בכוונות... הוא פשוט מבקש, מעומק הלב! ואם ננסה לנחות על קרקע המציאות, ולקרוא את המילים שבמחזור, בפשטות, מתוך התבוננות, נמצא שהן מדברות בעד עצמן, מבלי כל צורך בתוספות מיוחדות!

האם למישהו מאתנו לא ברורות המילים: "ובכן צדיקים יראו וישמחו וישרים יעלוזו"? שוב: אולי חסרה לנו ההבנה המדויקת אודות ההבדל בין צדיקים לשרים... אבל זה ממש לא עיקר התפילה! התפילה שלנו צריכה להיות על כך שהצדיקים, ומי מאתנו אינו רוצה להמנות עמם, ישמחו בגילוי כבוד מלכותו יתברך ויעלוזו בו, וזה פשוט כל כך!

לא בכדי מעיד ה'משנה ברורה' (צ"ח סק"א) על אותו מקובל, שלאחר שלמד את סתרי הקבלה, היה מתפלל כתינוק בן יומו... משום שבשעת התפילה, למעשה, זו התחושה שעלינו להרגיש: כתינוק בן יומו, כבן המתחטא בפני אביו שבשמים! זוהי המהות של תפילה, ואם אנו רוצים שתפילתנו תתקבל, כך היא צריכה להיראות!

אבא מצפה!

כשכך תיראה התפילה שלנו, אנחנו לא נצטרך ספרי פירושים לצד המחזור. אנחנו נוכל להתרכז בעיקר, במילים הנפלאות עצמן, ופשוט לשוחח עם המלך, שמצפה לתפילות שלנו. שרוצה להרעיף עלינו כל טוב, ורק מחכה שנבקש!

יידיש | Français | Español | English

מגוון רחב של שיעורי 'דף היומי בבלי', 'דף היומי ירושלמי', 'דף היומי בהלכה',
'העמוד היומי', בקו השיעורים והתוכן של 'דרשו' - 077-2222-666 או 4992*

והנה, כשהגיעה שיירת המלך בסמוך אליה, החליטה לקחת נפשה בכפה, ובצעד אמיץ מאין כמותו רצה אותה אומללה אל מרכז הכביש והשכיבה עצמה לפני גלגלי מרכבת המלך...

מפני מה רועדים המלאכים ביום הדין, מה ראה מלך פולין באותה עיירה נידחת שלא ראה בכל ערי מלכותו, ומי הוא שצעק לעגלונו של החפץ חיים 'רואים אותך'?



הרב בנימין בירנצוויץ

"אָמרוּ לִפְנֵי מַלְאָכֵי, כִּדִּי שְׁתַּמְלִיכוּנִי עֲלֵיכֶם" (ראש השנה טז, א)

בזמננו אין רואים ואין מרגישים את מה שהרגישו בדורות שעברו עם התקרב יום הדין. חסרות ההכנות, ואין תחושה של גודל הזמן. אך ברצוני לומר לכם דבר שיעורר בלב כל אחד לפחות הרגשה כלשהי מיום הדין, כדי שלא יבוא אליו ריקם, שזה עצמו עוון גדול. בתפילת 'ונתנה תוקף' נאמר על המלאכים: "ומלאכים יחפזון, וחיל ורעדה יאחזון, ויאמרו הנה יום הדין".

ומקשה כאן מרן הגאון רבי משה חברוני זצ"ל, ראש ישיבת חברון: וכי למלאכים יש יום הדין? וכי אף הם נידונים בראש השנה? ומפני מה הם רועדים מ'הנה יום הדין'?

על פי תהום

ומתוך רבי משה זצ"ל דבר נורא. נתאר לעצמנו בנין גבוה בן תשע קומות, ובגג אשר במרומי הבנין אין מעקה ואין גדר. שם רץ לו ילד קטן בן שלש שנים ומשחק בכדורו, ולמרגלות הבנין עומדים עשרות אנשים ובוהים במחזה המבעית.

מדי פעם נשמט הכדור מידי הילד ומתגלגל לעבר שפת הגג, והילד דוהר בעקבותיו. למטה שוד ושבר, צעקות ובהלה על מה שעומד להתרחש.

וכך חוזר המחזה שוב ושוב, כשהציבור שלמטה נאחז ברעד ובחרדה לגורלו של הילד, שאינו רואה כלל את הסכנה התהומית הפרושה לרגליו.

אומר רבי משה זצ"ל: זה הציור שבו אנו נמצאים. המלאכים אינם רועדים מעצמם כלל, אלא ממצבנו אנו. הם רואים ממרגלות הבנין הגבוה כיצד אנו משחקים כילדים על פני תהום ואיננו חשים כלל בסכנה האימה המתקרבת, ועל כן הם זוחלים ורועדים!

זוהי ההרגשה שאנו חייבים לסגל לעצמנו בימים אלו, כדי שתהיה לנו נגיעה כלשהי במצבנו, ומתוכה יתעורר בנו הרצון לפעול ולשפר את דרכנו.

מלכות בלא שופר

בשנה זו, שראש השנה חל בשבת ואין בידינו עיקר המלכת הקב"ה על ידי השופר, כמאמר חז"ל 'אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני

עליכם... ובמה? בשופר', מחויבים אנו להתחזק ביתר שאת בהמלכת הקב"ה עלינו, ובפרט ביום ראש השנה. הכרה אמיתית זו היא העוגן העיקרי לזכות בדין ברחמים גדולים: להרגיש באמת כי כבודו מלא עולם, הוא אבינו והוא רוענו, ואנחנו משתוקקים לקיים רצונו בכל עת.

לראות ולהראות

הרחובות צוחצחו, נורות הרחוב הוחלפו, וכרזות ענק נתלו מבית אחד למשנהו. כל תושבי הערים במחוז המזרחי של פולין, שבו שכנה גם העיירה מיר, המתינו ליום הגדול שבו יבקר המלך בעירם ויזכו לראותו פנים אל פנים ואף לנופף לו לשלום.

כך היה מנהגו של מלך פולין: לבקר מדי פעם את תושבי המדינה, לראות ולהראות. באותה שנה נבחר המחוז הגדול שבמזרח המדינה לביקורו של המלך.

הגיע היום הגדול. המלך יצא למסע ביקוריו, ובכל מקום שאליו הגיע בראש משלחת ממלכתו יצאו התושבים בהמוניהם אל הרחובות הראשיים שבהם עתידה השיירה לעבור.

שעות ארוכות עמדו בצידי הדרכים אנשים, נשים וטף והמתינו לרגע הגדול, וכשהגיע המלך גברה ההתרגשות. כולם נעמדו והריעו, אלו במחאות כפיהם ואלו בכלי זמר ושירה, והמלך משיב להם אהבה בנפנוף ידו אל קהל התושבים הגדול.

הביקור הוכתר בסופו כמוצלח מאוד. בכל המקומות שבהם ביקר המלך ניתן לו כבוד גדול, והוא אף ראה את חיי התושבים, שמע את בעיותיהם, ראה את מצוקותיהם, והבטיח כמובן להסדיר את כל

עניניהם על הצד הטוב ביותר.

אלא שבפגישת הסיכום שקיים המלך עם בכירי הממלכה, לדון בכל תובנות הביקור הממלכתי, הפתיע אותם המלך. כולם היו בטוחים שידגיש את הכבוד הגדול שניתן לו בכל המקומות בידי התושבים שהמתינו נרגשים בצידי הדרכים שבהם עברה השיירה, ובעיקר בערים הגדולות שבהן השתתפו עשרות אלפי אנשים במפגן הכבוד ברחובות הראשיים. אך המלך אמר להם: 'תדעו לכם, שהרגע המרגש ביותר מבחינתי היה באותה עיירה קטנה... באותה עיירה שהשיירה בקושי הצליחה לנסוע בה, מחמת מצב הכבישים הרעוע'. כל השרים היטו אוזן בפליאה עצומה, והמלך המשיך: 'אתם ודאי זוכרים את המאורע המרטיט של האשה שנשכבה על הכביש ולא אפשרה לי להמשיך במסעי'.

בצד הדרך

את המשך המעשה סיפר מרן המשגיח דמיר רבי 'ירוחם זיע"א לפני תלמידיו. באותה עיירה קטנה ונידחת עמדה בצד הדרך אשה שבורת לב. בעלה נתפס בידי השלטונות, נגזר עליו עונש מוות, והוא ישב כבר בבית האסורים והמתין לביצוע גזר הדין הקשה, והיא נותרה גלמודה עם ילדיה הקטנים בבית, כשליבה קרוע ושותת דם. והנה, כשהגיעה שיירת המלך בסמוך אליה, החליטה לקחת נפשה בכפה, ובצעד אמיץ מאין כמותו רצה אותה אומללה אל מרכז הכביש והשכיבה עצמה לפני גלגלי מרכבת המלך, ולא נתנה למרכבה להתקדם.

מהומה גדולה התחוללה באותו רגע. חיילי המלך נזעקו אל מרכז הכביש כדי להזיזה משם ולהשליכה מיד לצינוק לכל ימי חייה על בזיון המלכות, אך היא הרימה קולה בזעקה אדירה לעבר המלך: 'אדוני המלך! בעלי נידון למוות, ואין שום כח ואין שום אדם בעולם שיכול לבטל את גזר הדין הזה, רק אתה אדוני המלך! איני זוהי מכאן עד שתמחל לבעלי ותבטל את הגזירה!'. המלך, שהצליח לשמוע את הזעקה, ביקש מיד לשחררה, וביקש לשמוע את דבריה באופן אישי.

כבוד של אמת

מה היה במעשה זה שריגש כל כך את המלך? שאל רבי 'ירוחם את תלמידיו. 'מעשה זה שעשתה אותה אשה', אמר מרן המשגיח, 'היה כבוד מלכות אמת. מעשה זה היה בעיני המלך למעלה מכל הכבוד

שעשו לו בכל המקומות, שכן כאן שמע במפורש כי הוא ואין בלתו, וזה כוחה של מלכות'.

וסיים המשגיח רבי 'ירוחם: 'מזה נוכל ללמוד מהו כבוד שמים. אין לך כבוד שמים גדול יותר ממי שמבין ומרגיש שאין החיים והמוות תלויים אלא בהקב"ה, אשר בידו להחיות ולהמית. זהו כבוד מלכות, וכל זולת זה, יהיו הגינונים והטקסים מפוארים ורעשניים ככל שיהיו, אין בהם כבוד של אמת'.

כשאנו עומדים בערב הימים הקדושים, ראש השנה שבו נקבעים חייו של כל אחד ואחד לטוב או למוטב, אין מי שלא ירעד מזמן הדין הנורא. אבל כמה שמחה גדולה יש לנו, בניו של הקב"ה, שזכינו לתגלית הגדולה והעצומה הזו: עצם הכרת מלכותו של הקב"ה על העולם כולו ועל כל אחד ואחד מבאי עולם, עצם הכרתו במלכות שמים שהיא ואין בלתה, וכל חייו וחפצו תלויים בו יתברך, היא ההצלה הגדולה שלנו והיא המגן שלנו ביום הדין.

כמאמר חז"ל בראש השנה (טז, א) "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם וכדי שיעלה זכרונכם לפני". לזעוק ממעמקי הנפש 'ה' אלוקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה', זו עצמה ההצלה ליום הדין.

מתוך הסידור

אנו יכולים, בקצת התבוננות, לזכות בהכרה זו בכל ברכה שאנו אומרים במשך היום. כשאומרים בכונה 'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו', יש להתבונן במלכותו של הקב"ה, שהכל שלו ומשלו הכל. וכשמברכים ברכת המזון בכונה מתוך הסידור, ובה אנחנו מודים להקב"ה על כל החיים שהוא נותן לנו בגשמיים וברוחניים, ומתבוננים במילים ומכוונים לנאמר, הרי מחדירים בקרבנו את מלכותו של הקב"ה, שהכל שלו ומשלו הכל. וידוע שמרן הרב שך זצ"ל אמר לקבל קבלה זו, לברך ברכת המזון מתוך הסידור בכונה, כקבלה של עול מלכות שמים לפני ראש השנה.

וכך היא הרגשת מלכותו של הקב"ה, שכבודו מלא עולם והכל שלו ומשלו. הרגשה מרוממת כזו ודאי תשפיע על האדם להימנע מלעשות דברים שהם נגד רצונו של הקב"ה, ולכל הפחות תעמיד לו מעצורים מדי פעם. זוהי המלכת הקב"ה האמיתית על האדם, והיא שתעמוד לכל אחד ואחד מאיתנו לזכות ולעבור בשלום את יום הדין הנורא, לחיים טובים שמחים ומאושרים.

בזכות התורה ולומדיה

מאות אלפי יהודים כבר זוכים להתקדם מדי יום בידיעת התורה
באמצעות התוכניות השונות של 'דרשו' אל תישאר מאחור!

לפרטים והרשמה גש לעמדת נדרים פלוס

"פתחתי את המעטפה ומצאתי בתוכה ארבע מאות שקלים. הפכתי אותה בידי, ואז נתקלו עיני בשורה אחת שנכתבה על גבה בכתב יד ברור ומסודר: 'נא להגיע בזמן ונא ללמוד ברציפות'. נשארתי עומד שם עם המעטפה בידי, ואני מודה ומתוודה שברגע הראשון חשתי עלבון"

מדי יום עוברים על פנינו מראות ומקרים לרוב, והם נבלעים בשגרה מבלי שנשים אליהם לב. מעטפה אחת, מרדף אקראי, ומה שמסתתר מתחת למעטה החיצוני שלהם

הרב עמרם בינעט

"ויאמרו הנה יום הדין"



ניצבים אנו לקראת ראש השנה, וזה הזמן לעסוק במצווה נוראה ויקרה, מצוות תשובה. לב מי לא ירא, ומי לא יזחל בפחד ובמורא כשהנה יום הדין מגיע, ובו ניצב בורא עולם לפקוד על כל צבא מרום בדין. מלאכים יחפזון, חיל ורעדה יאחזון, ומה נענה אנחנו קרוצי חומר וגושי עפר, אשר אין לנו בעולם שום תכלית אחרת אלא תשובה ומעשים טובים.

האמת שבשנים שישבנו על ספסלי הישיבה לא היינו צריכים להכין את עצמנו לראש השנה באופן מיוחד. המשגיח עלה לבימה בראש חודש אלול והכניס אותנו לאווירה, ומאז נכנסו למרתון של שיחות שנשמעו שוב ושוב עד ראש השנה. לא היה צורך ביותר מזה כדי שנזכור בכל רגע לקראת מה אנו צועדים. אך הימים חלפו וכאנשים מבוגרים ובעלי משפחות, לפעמים קצת שוכחים בתוך מרוץ החיים השוטף, את מה שעתידי להיות בעוד שבועות ואפילו בעוד ימים אחדים.

יום עמוס בכולל, יום עמוס בעבודה, ריצה מתמדת בין החיובים; ואין מי שיעלה לבימה ויאמר לנו מילה. אין פעמון, אין משגיח, וכל מה שיהיה, נצטרך לעשות בעצמנו. השאלה הפשוטה והמפחידה היא: מי יעיר אותנו לפני בוא יום הדין הגדול והנורא?

אבל האמת שהקב"ה לא הפקיר אותנו. הוא מדבר עמנו בכל יום ויום, אלא שאין הוא מדבר בקולות ובברקים. הוא מדבר במקרים קטנים שהוא מזמן לפתחנו, במראות שאנו עוברים על פניהם בדרך לאוטובוס. אין אני מתיימר לדעת מה נשלח למי ומדוע, אבל בדבר אחד למדנו להאמין: אם סיבב בורא עולם שאראה דבר מה, לי הראו אותו ולא לשכני, וזאת כדי שאלמד ממנו משהו ואוכל לתקן ולשפר את דרכי.

שורה על המעטפה

סיפר לי ידיד קרוב, מעשה שהיה עמו, וממנו למד מוסר גדול בעבודת ה': "זה שנים שאני מוסר שיעור ב'דף היומי' בלילות, בבית מדרש קרוב לביתי. אין זה שיעור המוני ואין בו הכנות מרובות.

יושבים בו כמה יהודים אחרי יום ארוך, אחד מגיע ישר מהעבודה ואחד מגיע מהבית אחרי מלחמת העולם השלישית של השכבת הילדים לשנת הלילה. כל אחד עם התירוצים שלו למה איחר.

"מזמן לזמן דואג אחד הגבאים שם לשלוח לי דבר מה עבור השיעור. איני מבקש ואיני מתנה, והדבר נעשה בצנעה ובכבוד, כדרכם של יהודים טובים.

"פעם אחת פתחתי את המעטפה ומצאתי בתוכה ארבע מאות שקלים. הפכתי אותה בידי, ואז נתקלו עיני בשורה אחת שנכתבה על גבה בכתב יד ברור ומסודר: 'נא להגיע בזמן ונא ללמוד ברציפות'. מסתבר שהוא לא אהב את זה שגם אני איחרתי פעם או פעמיים, ומשום מה הוא חשב שעצרנו בשיעור לפטפט. אני מזכיר שזה שיעור של בעלי בתים, שלפעמים באמת פותחים נושא שיחה, ואני כמגיד שיעור מתנדב לא יכול ולא רואה צורך להשתיק אותם מיד. אחרי דקה או שתיים של שיחה אני עוצר אותם ומזכיר להם שהגיע הזמן להמשיך, אחרת לא נזכה לסיים את הדף בזמן...

"אני מודה ומתוודה", מספר ידידי, "המעטפה הזאת, עם ההערה שהתלוותה אליה, הכתה בי בעוצמה רבה. נשארתי עומד שם עם המעטפה ביד, תחושה קשה של עלבון הכתה בי. אמרתי בלבי: ריבונו של עולם, הלוא אני בא לכאן לילה אחר לילה, מתנדב מזמני

**שמעתי בקולו, בלעתי את
העלבון והמשכתי את שגרת
הערב שלי כאילו לא אירע דבר.
כעבור שעה קלה נתיישרה דעתי
עלי, ופתאום ראיתי את הדברים
אחרת לגמרי. אמרתי לעצמי:
שלימה, אדם מבוגר אתה...**

השיב לו אחי: "אני רודף אחר כך פשוט כדי לומר לך מילה טובה על הבן שלך..."

ברגע אחד השתנו פניו של האיש. הוא עמד במקומו ואמר: "סליחה, סליחה". אמר לו אחי: "רשאי אתה להמשיך לרוץ, אבל דע לך שרק מילה טובה רציתי לומר".

ואני חושב על אותו יהודי, אולי מאוד מיהר, אולי משהו בנימת קולו של אחי גרם לו לחשוב שהוא רוצה שיחתום לו ערבות או ילווה לו כסף ולכן הוא שם עצמו כמי שאינו שומע. אולי הוא סתם אדם עם תקשורת לקויה וחוסר יכולת להיות נחמד לאנשים שהוא אינו זקוק לדבר מה מהם ברגע זה ממש. הוא לא העלה על דעתו שרודפים אחריו כדי לתת לו. ועד שלא נאמר לו הדבר במפורש, לא עצר. והאמת? גם אנו ממהרים, גם אנחנו מנסים להתחמק. גם אנחנו מרגישים לפעמים שהקב"ה כביכול רודף אחרינו כדי לדרוש מאתנו שנעשה כך וכך ושללא נעשה כזאת וכזאת. אבל הקב"ה רודף אחרינו לא כדי ליטול, אלא כדי לתת. ואנחנו ממשיכים לרוץ.

ומכוחי, ואיני מבקש דבר. וכי בשביל ארבע מאות שקלים שאתה נותן לי אחת לחצי שנה או שנה, אתה מרשה לעצמך לדקור אותי בצורה כזאת, ולהציב בפני דרישות ותנאים? כמעט נישתי אליו כדי להעמידו במקומו, ולהחזיר לו את הכסף שנתן לי, כדי שיוכל להעיר לי..."

"אחד המשתתפים ראה את הסערה המתחוללת בתוכי ועצר אותי. "עזוב", הוא אמר לי, "אל תיקח ללב. הוא מתכוון לטוב, זה יצא לו בצורה לא יפה, אבל הכוונות טובות. לא תרוויח כלום מזה שתעמיד אותו במקומו, רק מריבה וקטטה תפרוץ פה וחבל".

"שמעתי בקולו, בלעתי את העלבון והמשכתי את שגרת הערב שלי כאילו לא אירע דבר. כעבור שעה קלה נתיישרה דעתי עלי, ופתאום ראיתי את הדברים אחרת לגמרי. אמרתי לעצמי: שלימה, אדם מבוגר אתה. שנים רבות אין בעולם מי שיעיר לך על שום דבר. בני ביתך לא יעירו לך על סדר הלימוד, וחברך ודאי לא. ומשתתפי השיעור, בוודאי אין זה מן הנימוס שיעירו לך. הנח לרגע את הכסף, והנח את השאלה מי כתב ומדוע ומה כיוון בכתיבתו. יש כאן פתק, והפתק הזה הוא משמים. הקב"ה שולח לך מסר, תבוא בזמן, כן! תשקיע יותר כדי לכבד את התורה, ותשתדל יותר למנוע פטפוטים בשיעור. במקום לבעוס ולהיעלב, קח את הדברים לתשומת לב, ותשתדל לשפר את דרכך!"

פנס קטן הודלק לי מלמעלה, ובאורו נתבקשתי לעבור על הלימוד שלי, על התפילה שלי ועל כל סדר יומי. ומה שנראה לי בתחילה כפגיעה, לא היה אלא חסד גדול. אדם שאין מי שיעיר לו, מעירים לו מלמעלה, ובלבד שיסכים לשמוע.

לאן אתה רץ

אחי סיפר לי מעשה שהיה, שעשה עלי רושם בל יימחה: הוא הלך פעם ברחוב וראה מרחוק יהודי מכר. ביקש לומר לו דבר מה, וקרא לו בשמו, והלה לא שמע והמשיך בשלו. אחי הגביר את קולו, והלה המשיך ללכת. פתח בריצה, השיגו, ונגע בכתפו, והאיש עצר ומבע של חוסר סבלנות ניכר על פניו. מה העניין? שאל את אחי בקוצר רוח.

תמיד רצית לזכור

ולדעת את מה שלמדת?

מצטרפים למבחני 'דרשו'. לחזור, לשנן, להבחן, לדעת!
1,200 מוקדי מבחן חודשי ברחבי הארץ והעולם.
לפרטים והרשמה גש לעמדות 'נדרים פלוס'

פעם היו רואים את הדמות הזאת מרחוק, עם הענווה ועם האצילות, מגיעה לכיוון הישיבה. וכשהיה מגיע היו מחשיכים את האולם של הישיבה. הגדול והענק שבענקי הדור לא היה יכול למסור שיחה לבחורים בני שמונה עשרה ותשע עשרה כאשר האור דולק...

השנה ניטל מאיתנו הסנגור הגדול של תקיעת השופר.
מה שנשאר בידינו הוא תפילה אחת, ובכוחה להפוך עולם



הרב אליעזר יוטקובסקי
"היום הרת עולם"

ידוע שראש השנה שחל להיות בשבת, אין לנו בו תקיעת שופר. ומתוך כך אומרים, שהשנים הללו, או שהן שנים קשות מאוד רחמנא ליצלן, כמו שהיה לפני שלוש שנים בדרום, או שהן השנים הטובות ביותר. ואין דרך אמצע.

וביאור הדברים יכול להיות כך. סיפר לי יהודי אחד, שפעם אחת חלם בליל ראש השנה חלומות קשים מאוד. וכבר ידוע מדברי הגמרא בברכות, מעשה באותו חסיד שהלך ולן בבית הקברות בליל ראש השנה ושמע שתי רוחות המספרות זו לזו, שליל ראש השנה הוא זמן שבו מתגלה העתיד.

אותו יהודי קם בבוקר נסער. כל התפילה כולה לא הרים את עיניו מן המחזור. ראש השנה ויום הכיפורים היו אצלו תפילה אחת ארוכה. ובסוף השנה סיפר לי, שזו הייתה השנה היפה ביותר שהייתה לו מימיו.

הוא התפלל על כך, ואמרתי לו שהפשט פשוט: עוררו אותו מן השמים ואמרו לו, 'הסנגור שלך לא מצליח לבדו להמתיק את הדין שלך'. ואז הוא התפלל כמו שצריך, והכול השתנה.

זאת אומרת, שהכול תלוי בתפילות שלנו. ובפרט בשנה זו ובשנה הבאה, שהיום הראשון של ראש השנה חל בהן בשבת ואין לנו את הסנגור הגדול שהוא תקיעת השופר, צריכים אנו להרבות ברחמים הרבה יותר מבשנה רגילה.

קונה הכל

היום הרת עולם. ראש השנה הוא זמן בריאתו של עולם. ומה שאנו אומרים 'קונה הכל', הכוונה יוצר הכל, לא שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם פעם אחת, אלא שהוא יוצרו בכל רגע ורגע מחדש.

יש להתבונן בזה. אדם חי, מדבר, משוחח, ורגע אחד אחר כך, רחמנא ליצלן, איננו. הגוף מונח, ואינו מדבר, ואינו שווה אגורה אחת. רואים אנו שיש כוח עליון המחיה אותו בכל רגע. וכן העץ, כשמתייבש שוב אינו נותן פרי. וכן הפרה הגועה והתרנגול המקרקר, לאחר שנשחטו אין מהם עוד קול ולא כלום.

אבל מה עם הדומם? לפחות הדומם, אולי הוא כן שלנו? אולי הוא אינו נוצר בכל רגע?

היה פרופסור אטקובסקי, שהיה מתפלל בבית הכנסת 'לדרמן' והיה מומחה גדול לחקר האטום. שאלו אותו פעם: מהו אטום ואיך הוא פועל? הסביר להם, שגם חומר שנראה לעינינו מוצק מורכב ממערכת מופלאה של חלקיקים זעירים, המצויים בתנועה מתמדת ובסדר מדויק. זה מה שאנחנו קוראים לו ברזל, או עץ, וכל קיומו של החומר תלוי באותו סדר המתקיים בו בכל רגע ורגע.

והיה אומר אותו פרופסור: המדע יודע לתאר הרבה מן המתרחש בתוך החומר, אבל עצם קיומו של העולם בכל רגע עדיין מותיר את האדם עומד משתאה. ואנחנו אומרים זאת בכל יום: "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". לא רק את האדם, ולא רק את הפרה והתרנגול והעץ, גם הדומם, שלכאורה אין בו חיות כלל, מתקיים בכל רגע ורגע ברצונו יתברך.

בחושך של הישיבה

מרב הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל היה מגיע למסור שיחות בישיבתו, ישיבת 'גאון יעקב'. בכל פעם היינו רואים את הדמות הזאת מרחוק, עם הענווה ועם האצילות, מגיעה לכיוון הישיבה. וכשהיה מגיע היו מחשיכים את האולם של הישיבה. הגדול והענק שבענקי הדור לא היה יכול למסור שיחה לבחורים בני שמונה עשרה ותשע עשרה כאשר האור דולק, משום שבעדינותו המופלגת לא היה יכול להביט להם בעיניים

כשהיה בחור למד את אותו תוספות והייתה לו בו קושיה נוראה. הלך לציונו של הגאון מווילנא זיע"א ובכה שם שרצונו להבין פשט בתוספות. נרדם שם, וכשהתעורר בבוקר ראה שעודנו ליד הציון. וכשחזר לישיבה ולמד את התוספות פעם נוספת, ראה שהדברים פשוטים ומובנים

יודע לה תשובה. עליך להתייגע ולחזור ולהתייגע, ולבקש רחמים, עד שיסייעו לך מן השמים.

וסיפר לו, שכשהיה בחור למד את אותו תוספות והייתה לו בו קושיה נוראה. הלך לציונו של הגאון מוויילנא זיע"א ובכה שם שרצונו להבין פשט בתוספות. נרדם שם, וכשהתעורר בבוקר ראה שעודנו ליד הציון. וכשחזר לישיבה ולמד את התוספות פעם נוספת, ראה שהדברים פשוטים ומובנים, והכול נתיישב לו כמין חומר.

אתא בוקר

ולסיום. החפץ חיים זיע"א היה רגיל לספר, והדברים מובאים בספר 'בדידי הוה עובדא' למגיד רבי שמואל דוד הכהן פרידמן, שפעם אחת בא לבקר רבי בנימין הצדיק, מגיד מישרים בראדן.

אמר לו החפץ חיים: שב נא. מה יהיה עם הלילה הארוך הזה? כמה זמן כבר נמצא עם ישראל בלילה החשוך הזה, כמה ארוכה הגלות?

אמר לו רבי בנימין הצדיק: אמשול לך משל. פעם אחת, באמצע חורף קשה, יצאו כמה בעלי בתים לנסיעה ארוכה מפטרבורג לאודסה, נסיעה של כמה ימים. הנסיעה הייתה קשה מאוד והסוסים סחבו בקושי. יום אחד התעוררו כמה מן הנוסעים ואמרו: מתי כבר מגיעים? כל כך הרבה אנחנו נוסעים ונוסעים, מתי כבר יהיה אור? כל הזמן חושך.

אמר להם העגלון: אתם נרדמתם. היה אור באמצע! לא שמתם לב שעבר יום שלם, ישנתם כל היום ולא ראיתם שהאיר.

וזהו שאומר הנביא: "שִׁמְרָה מִהַ לַיְלָה שִׁמְרָה מִהַ לַיְלָה, אָמַר שִׁמְרָה אֶתָּא בִּקְרָךְ וְגַם לַיְלָה, אִם תִּבְעִינָן בְּעֵינֵינוּ". אנו שואלים את בורא עולם, שהוא שומר ישראל: שומר, מה מליל? מדוע הלילה כה גדול וכה ארוך? והקדוש ברוך הוא משיב: כבר היה בוקר! היו הרבה הזדמנויות שיכולתם באמת להביא את המשיח, ופספסתם.

הפעם, בראש השנה הזה, לא נפספס. נעשה את כל המאמצים, נרבה ברחמים ובתפילה, ונזכה לשנה טובה ולגאולה שלמה במהרה בימינו, אמן.

בשעת השיחה. וכך היו השיחות בישיבת 'גאון יעקב' נאמרות באפילה. וכך היה אומר בערב ראש השנה: בכוונות האר"י הקדוש כתוב, שבשעת התפילה יכלול אדם את עצמו עם הציבור ויקיים 'ואהבת לרעך כמוך'. ולכאורה, מה עניין 'ואהבת לרעך כמוך' אצל תפילה? תפילה היא ביני לבין בורא!

אלא הכוונה היא שכלל שהוא מחובר יותר עם כלל ישראל, כך נקראת תפילתו יותר 'תפילה בציבור'. שאין זו רק עמידה בתוך הציבור, אלא חיבור אמיתי אליהם ב'ואהבת לרעך כמוך'.

צריכים אותו

והיה מוסיף ואומר בשם הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שטוב שיקבל אדם על עצמו להיות 'מוזכה הרבים'. כמו שיש פתגם, שכאשר צריכים את הגב, לוקחים אותו אפילו מעמוד התלייה. כך אדם שהציבור נצרך לו, שהוא משפיע טוב על הרבים, אפילו אם חס ושלום נגזרו עליו גזירות שאינן טובות, ניצול הוא. מפני שצריכים אותו.

וככל שאדם כולל את עצמו עם הציבור ומחזק את תפילתם של המתפללים סביבו, כך צריכים אותו יותר, ותפילתו מתקבלת יותר.

שלוש שעות של תהלים

ואם מדברים אנו על תפילה. בתחילת בין הזמנים פנה אלי יהודי אחד, עולה חדש מאיראן, שרצה שבנו יתקבל לאחת הישיבות הטובות ביותר בבני ברק. הלך לישיבה, אמרו לו: הרישום נגמר מזמן, אין על מה לדבר. אבל היהודי הזה היה עקשן גדול. הוא הלך לכל הר"מים, למשגיח הישיבה, ואל אחד מגדולי ראשי הישיבות שישכנע אותם לקבל את הבן. כל בין הזמנים רץ ממקום למקום.

ותוך כדי ריצתו ראה דבר מעניין מאוד: אצל כל הר"מים של הישיבה, וגם אצל המשגיח, תלויה תמונה אחת, תמונתו של מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זכר צדיק וקדוש לברכה. שאל את אחד הר"מים: מדוע לכולכם יש דווקא את התמונה הזאת? השיבו לו: מפני שהוא היה נשיא הישיבה.

אותו יהודי לקח את בנו ונסע לציונו של רבי מיכל יהודה. שלוש שעות עמד שם ובכה בדמעות שליש, ואמר את כל ספר התהלים.

כשחזר לעיר, פגש ברחוב את אחד הר"מים של אותה ישיבה. ניגש אליו הר"ם ואמר לו: הסיפור שלך נגע ללבי, תפסת לי את הלב. איני אחראי על הקבלה לשיעור א', אבל מגיד שיעור אני בשיעור ב', ולשם אני יכול לקבל אותו.

וכך התקבל הבחור לישיבה, והוא לומד שם היום בהתמדה רבה. רואים עד כמה בכוח התפילה להפוך עולם, ולשנות מציאות למציאות אחרת לגמרי.

קושיה בתוספות

וכיוצא בזה. מרן הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל, אב בית דין של אנטוורפן, שימש קודם לכן כראש ישיבת 'מרכז התורה' בירושלים. פעם אחת, באמצע שיעור כללי, שאל אותו בחור קושיה נפלאה. עמד רבי חיים משתומם ולא ידע מה להשיב. אמר לו: קושיה עצומה היא, ואיני

בסיום הלוויה התיישב רבי לוי יצחק בבית המדרש ופנה אל הקהל שהצטופף סביבו: "יודע אני שכולכם מתפללים על הכבוד הגדול שחלקתי לנפטר הזה"

שלושה מעשים מגדולי ישראל, על האמת שאדם מסתיר מעצמו, על האמת שרואה תלמיד
חכם בנפשו של הזולת, ועל האמת שאין איש יודע אותה מלבד היודע תעלומות

צוות 'לקראת שבת'

"דיין ומוכיח ויודע ועד"



בימים אלו, כשכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, מונח לפני כל אחד מאיתנו חשבון שכולו אמת. אין בו הנחות, אין בו התחמקות ואין בו ניסוחים מעודנים. ודווקא בנקודה הזאת נתקל האדם במכשול הקשה ביותר שבנפשו, אותו מכשול שמלווה אותו כל ימות השנה: הקושי להודות.

הרבה פעמים אדם יוצא לחקר האמת, מתחיל לגלות אותה ואף מגיע למסקנות ברורות, אולם דווקא אז הוא נתקף בפחד מפניה. הוא מעדיף לעקוף אותה, מפני שאינו מסוגל להתמודד עמה. הוא כבר אינו מוכן לבדוק, לשמוע וללמוד להכיר אותה מקרוב, משום שהוא יודע היטב שההכרה הזאת מחייבת אותו.

אחד הדברים הקשים ביותר לאדם הוא ההודאה בטעותו, ובפרט בנושאים רעיוניים ומהותיים. מי שהחזיק באורח חיים מסוים ונאבק על דעותיו במשך שנים רבות יתקשה מאוד לחזור בו מדרכו, גם אם יוכחו לו בעליל את טעותו. הוא ידבק בדעותיו אפילו כשהמציאות מכה על קודקודו, ובמקרים כאלה הוא יעדיף לנסות "לשנות" את המציאות מאשר לשנות את דעתו.

על יסוד עמוק זה בנפש האדם כבר עמד בהרחבה מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל בשיחותיו. הקומוניסטים היהודים לא היו הראשונים שסירבו להודות בטעותם כאשר כל תקוותיהם ואמונותיהם התנפצו לנגד עיניהם. דברי ימיו של עם ישראל רצופים במעשים מרים על פורקי עול ועובדי אלילים, שאפילו על פתחו של גיהנום סירבו לשוב בתשובה וצעדו בעקשות בלתי מובנת אל פי התהום.

חתול שפרש כנפיים

עד כמה מרחיקה לכת אותה נגיעה עצמית, ועד כמה מסוגל הכבוד למנוע מאדם להכיר באמת שעומדת מול עיניו, ממחיש המעשה שהובא בגיליון 'דברים טובים' בשמו של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל בספרו 'שיחות מוסר'.

מספרים על שני אנשים שעמדו בחצר, ותוך כדי שיחתם ראו יצור שחור על גזעו של עץ. מיד התעורר ביניהם ויכוח לוהט מהי זהותו של אותו יצור. האחד טען בלהט רב שמדובר בחתול

שחור והביא את כל הראיות לכך. לעומתו, גם חברו לא טמן ידו בצלחת, וברור ופשוט היה לו שמדובר בעורב שחור. גם הוא הוכיח בראיות שנראו חותכות וברורות עד כמה הוא צודק.

תוך כדי הוויכוח פרש אותו יצור כנפיים והתעופף לו השמימה. אותו אדם שטען שמדובר בעורב הפנה את מבטו אל רעהו במבט של ניצחון, כממתין להודאתו. אלא שבמקום להודות, התרומם הלה ואמר בהתפעלות מרובה לחברו ולכל מי שרק רצה לשמוע: ראיתם איזה נס התרחש לנגד עינינו? ראיתם איך החתול פרש כנפיים והתעופף לו כאחד העופות?

הרי לנו, שגם כאשר כל דבריו של אותו ברנש הם כ"עורבא פרח", עדיין אין הכבוד העצמי והמדומה מניח לו להודות באמת. הגר"ח שמואלביץ זצ"ל למד מכאן כמה דברים נפלאים על כוחות הנפש של האדם, ועל מה שהוא נגוע בו באהבת עצמו, דבר הגורם לו להבין את מה שהוא רוצה להבין ולשמוע את מה שהוא רוצה לשמוע. קשה מאוד לאדם להתנתק מאותה נטייה של אהבת עצמו ומאותו שוחד עצמי.

הסמיכה שהעניקה חיים

אותו כוח עצום שבכבוד, שמסוגל לחסום בפני אדם את הדרך אל האמת, הוא עצמו כוח אדיר לטובה כשיודעים לכוון אותו. גדולי ישראל, שהכירו את נפולי הנפש עד תומם, ידעו לזהות

אותו ולהשתמש בו כדי לרומם יהודי.

כידוע, פאר הענווה מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל סלד כל ימיו מלדבר על עצמו. ברם, פעם אחת, מתוך עומק חכמתו והבנתו בנפש האדם, חרג מגדרו ודיבר על עצמו.

הורים לנער מיוחד, שהתבגר, באו להתייעץ עם רבינו לאיזה מוסד לשלוח את בנם. הדריכם רבינו להכניסו למוסד מסוים בצפון הארץ, והפטיר: "אבל צריך לדאוג שילך לשם בחשק!". "מה נסביר לו?", תמחו ההורים, "הרי הוא אינו בר הבנה!". אמר להם רבינו: טוב, הביאוהו נא אליי.

בבואו, כיבדו רבינו לשבת לידו ופנה אליו בחום: "אתה יודע מי אני? אני שלמה זלמן אויערבאך. אנשים ורבנים מכל הארץ שואלים אותי שאלות, ואני נותן להם תשובות והוראות. כעת אני רוצה לתת לך סמיכה וכתב רבנות. אבקש שאתה תהיה רב במוסד פלוני".

ניצוצות של אושר ניצתו בעיני הנער. שמח וטוב לב ארז את מזוודותיו ונסע למוסד שבצפון, כדי למלא בדחילו ורחימו את תפקיד "הרבנות" שהטיל עליו עמוד ההוראה. לימים סיפרו בני המשפחה, כי הנער אהב כל כך לשהות באותו מוסד, עד שאף בחופשה לא אבה לשוב הביתה, משום שהוא "צריך להיות שם בגלל הרבנות".

שלוש פעמים בדין תורה

אם על עצמו קשה לאדם לומר את האמת, על זולתו קשה לו שבעתיים לדעת אותה. הבריות רואות את החיצוניות, שופטות לפיה וקובעות בביטחון גמור מיהו האיש שלפניהן, ורק היודע תעלומות יודע מה מסתתר מאחורי החזות. מעשה שלישי שהובא בגיליון 'דברים טובים' ממחיש את הדברים במלוא עוצמתם.

בזמנו של רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע חי יהודי עשיר מאוד, שהיה מוכר גם כקמצן גדול. אנשים זלזלו בו ולא אהבו אותו כלל, ולאחר פטירתו סברו הכול שבקושי ימצא מניין ללווייתו. והנה, לפתע הודיע רבי לוי יצחק שהוא עצמו יוצא ללוויה. וכי מי שרואה את הרבי יוצא, לא יצא אף הוא? יצאו כל אנשי העיר ללוות את העשיר בדרכו האחרונה, וכולם ניסו להבין מה ראה הרבי לחלוק לעשיר הקמצן כבוד גדול כל כך.

בסיום הלוויה התיישב רבי לוי יצחק בבית המדרש ופנה אל הקהל שהצטופף סביבו: "יודע אני שכולכם מתפללים על הכבוד הגדול שחלקתי לנפטר הזה. אספר לכם. יהודי זה הגיע אליי שלוש פעמים לדין תורה, ובכולן זכה, ולכן נתתי לו את הכבוד הגדול".

המקרה הראשון היה כאשר העשיר הלך ברחוב וראה יהודי בוכה על סכום כסף גדול שאיבד. ניגש אליו העשיר ואמר לו שהוא מצא את הכסף, ונתן לו את מלוא הסכום. כעבור שעה הגיע לביתו של העשיר יהודי אחר ואמר לו: אני היחיד שיודע ששיקרת ושלא באמת מצאת את הכסף, מפני שאני הוא

שמצאתי אותו. עכשיו הרשה לי להחזיר לך את הכסף. השיב לו העשיר: מה פתאום, אינני מוכן. קיימתי מצווה ואיני מוותר עליה. באו אליי לדין תורה, ופסקתי לטובתו של העשיר. המקרה השני היה כשהיהודי מהעיירה ביקש לנסוע ולחפש פרנסה בעיר רחוקה, ורעייתו לא הסכימה שייסע עד שיסדיר להם פרנסה בזמן היעדרו. יום אחד הגיע היהודי הביתה ואמר לה שקיבל עבודה בחוץ לארץ אצל העשיר של העיירה, ושכל שבוע תבוא ביום חמישי לקבל את שכרו.

ביום חמישי הראשון אמר לה מנהל החשבונות שאינו יודע על מה היא מדברת, אלא שאז יצא העשיר ואמר לו: "כן, שכחתי לומר לך שתיתן לה מדי שבוע סכום כפי שהבטחנו". עברה שנה, והבעל, שהצליח מאוד בעסקיו, שב הביתה ובא להתנצל על ששיקר. להפתעתו סיפרה לו רעייתו שקיבלה את הכסף מדי שבוע. רץ הבעל אל העשיר, הודה לו מעומק לבו וביקש להחזיר את כל מה שנתן, אך העשיר אמר לו שאינו יודע על מה הוא מדבר, ושהוא עזר ליהודייה ואינו מתכוון למכור את הזכות הזאת. באו אליי לדין תורה, ופסקתי שוב לטובתו של העשיר.

המקרה השלישי, סיפר הרבי מברדיטשוב זי"ע, היה כשהגיע יהודי מהעיירה לבקש מהעשיר הלוואה. שאל העשיר מי יהיה הערב, והשיב הלה: הקב"ה. אמר לו העשיר: בסדר גמור. עבר חודש, והלווה עדיין לא הצליח להשיג את מלוא הסכום, ורק באיחור של יומיים מיהר לבית העשיר לבקש את סליחתו על העיכוב ולשלם. אמר לו העשיר: כבר קיבלתי את כספי מן הערב. ניסה היהודי לדבר על לבו שייקח בכל זאת, ולא הסכים. הגיעו אליי לבוררות, ושוב פסקתי לטובת העשיר.

שלושת המעשים האלה, סיים רבי לוי יצחק, מבטאים היטב מי היה העשיר שלנו, ועכשיו תבינו מדוע טרחת לצאת וללוותו בדרכו האחרונה.

מה שהקב"ה יודע ממילא

שלושת המעשים הללו נוגעים באותה נקודה עצמה משלושה כיוונים. האדם המתנוכח בחצר אינו רואה את האמת על עצמו. הנער המיוחד קיבל מהגרש"ז אויערבאך זצ"ל את האמת על ערכו שלו, אמת שאיש לא ידע לומר לו לפני כן. והעשיר מברדיטשוב נשא עמו כל ימיו אמת שלמה שאיש לא הכיר, ורק בית דין של מטה ובית דין של מעלה ידעו אותה.

בימים שבהם אנו עומדים למשפט, אין הקב"ה זקוק להודאתנו כדי לדעת את האמת. הכול גלוי וידוע לפניו, על הצדדים המכוערים ועל הצדדים היפים שאין איש מכיר בהם. כל מה שמתבקש מאיתנו הוא להסיר את המסך שאנו פורשים בפני עצמנו, לוותר על הכבוד המדומה שמונע מאיתנו לומר טעיתי, ולעמוד לפניו כפי שאנחנו באמת. זו עבודתו של אדם בראש השנה, וזו גם הדרך שממנה מתחילה כל תשובה.



הרב אברהם פוקס

"רבי", ניגש רב החובל אל רבי אליעזר ואמר לו בדמעות, הספינה עומדת להתפרק ולטבוע במצולות יחד עם כל נוסעיה. אנא! התפלל שתשקוט הסערה ותנצל נפשנו! "האם כבר האיר השחר?" השיב לו רבי אליעזר בשאלה.

ולא מעבר לים הוא (ל יג)



מסופר על הגאון רבי אליעזר רוקח מאמסטרדם בעל ה'מעשה רוקח', שכיהן כרב במספר ערים, והאחרונה שבהן לפני עלייתו לארץ ישראל היתה אמסטרדם, ומכאן שמו. לפני פחות משלוש מאות שנה עלה לארץ ישראל, וכדרכם באותם ימים הפליג בספינה לשם כך. אל הספינה עלה כבר בראשית חודש אלול, על מנת להגיע לארץ ישראל ולעשות בה את חגי תשרי, אך הדרך לא האירה פנים, ובשל סערות הים נעשתה הדרך איטית יותר. רבי אליעזר הבין שאת ראש השנה הוא לא יעשה בבית הכנסת, אלא על סיפונה של האנייה, והחל להתכונן לשם כך.

שופר היה באמתחתו, וכך גם שאר הדברים הנצרכים לחג. את תפילת ליל החג התפלל בהתרוממות נפלאה בבטן האנייה, וכך גם את סעודת החג. באמצע הלילה, כאשר מרבית הנוסעים כבר עלו על מיטתם ונמנו את שנתם, החלה לנשב בים רוח סערה נוראה, סערה כזאת שטרם עברה עליהם משעלו על האנייה. גלי הים געשו ורגשו והתרוממו לגובה רב והתנפצו על הספינה ברעש מחריד. הנוסעים כולם התעוררו משנתם והיו באימה נוראה, הכול הרגישו מהו "ומי במים".

"רבי", ניגש רב החובל אל רבי אליעזר ואמר לו בדמעות, הספינה עומדת להתפרק ולטבוע במצולות יחד עם כל נוסעיה. אנא! התפלל לרבנו של עולם שתשקוט הסערה ותנצל נפשנו! "האם כבר האיר השחר?" השיב לו רבי אליעזר בשאלה. רב החובל הסתכל ברב במבט תמה, כאומר מה עניין השחר לסערה העומדת להטביענו, והשיב לו: כן רבי, לפני רגעים מספר עלה השחר.

ה'מעשה רוקח' לא התמהמה. הוא מיד לקח את שופרו, עלה אל הסיפון, בירך את הברכות ותקע בשופר, ולהפתעת כל הסובבים אותו, ברגע שהחל לתקוע בשופר שככה לה הסערה, והים נהפך לשקט, ללא קצהו של גל שנראה באופק.

רב החובל ושאר הנוסעים, שראו את הנס שחולל הרב, הודו לו בדמעות על הצלתם. בחול המועד סוכות הגיעו לארץ ישראל, והוא התמנה ל"נשיא ארץ ישראל". רבי אליעזר התגורר בצפת, ולאחר

כשנה נפטר ונקבר במערה בבית החיים שבצפת.

כשהיה מספר זאת הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זצ"ל, היה מוסיף ואומר: אל לנו לחשוב שתקע בשופר כסגולה נגד הסערה והשתמש במצווה כקמיע בפניה, אלא כששמע מרב החובל שהספינה עומדת לטבוע, רץ לחטוף עוד מצווה בטרם ימות; ראה הקדוש ברוך הוא את מסירות הנפש למצוות, והכריע את דינו לחיים.

כשהגיע רבי זאב לתקיעות, החל לחפש את דף הנייר ונחרד לראות שהוא איננו עמו. הדבר גרם לו שברון לב, שכן מתוך כך שסמך על הרשימות לא שינן כראוי את הכוונות, ועתה לא ידע מה לכוון.

כי קרוב אליה הדבר מאד בפי' ובלבבך לעשותו (ל יד)

בספר 'יהלומים של שבת' מסופר על הבעש"ט, שהורה פעם לתלמידו רבי זאב קיציס ללמוד את הכוונות של תקיעת שופר, כי ברצונו שהוא יהיה התוקע בבית מדרשו. למד רבי זאב את הכוונות, ומאחר שמדובר בהרבה כוונות שיש בהן פרטים רבים, רשם אותן על דף נייר שהניחו בכיס בגדו, כדי שיוכל להביט ברשימות הללו בעת התקיעות. לא מצא הדבר חן בעיני הבעש"ט, ומן השמים גרמו לכך שגיליון הנייר יאבד.

השיב לו הרב מברסק: "ראה נא. בראש השנה, העולם כולו מתאפס, כל יצורי אנוש חוזרים לרגעי הבראשית, שבהם אין להם לא עושר ולא נכסים, אפס ידיעות ואפס אמצעים. באותם רגעים כל אחד מחפש להתחיל לרכוש לעצמו ידע חדש, להתחיל לקנות נכסים חדשים; ולפיכך גם אני בצעירותי הייתי עוסק בתורה במשך ימי ראש השנה, כדי לקנות נכסים תורניים חדשים בשנה החדשה. "אחר כך גיליתי", הוסיף הרב מברסק, "שלמעשה, תוך כדי העיסוק בתורה מתבזבזים רגעים קטנים, זעיר פה וזעיר שם. פעמים אני צריך לדפדף, או לקום מהכיסא להביא ספר; לפעמים שואלים אותי שאלות, ואז אני ממתין לרגע. אך ביום ראש השנה אין רגע לבזבז, אי אפשר לוותר על אף שנייה, וזה אפשרי רק באמירה רציפה של תהלים, בלי לאבד אף רגע!"

חסיד גור, בקי בחצי ש"ס, חלף על פני האדמו"ר בערב ראש השנה ופניו נפולות בכאב: "אין לי אפשרות להתפלל בבית המדרש, לא ביום הראשון ולא ביום השני. יום הולדת החמישים שלי הוא ביום טוב השני של ראש השנה"

בן מאה ועשרים שנה אנכי היום (לא ב)

בעבר הובא ב'תד נאמן' מעשה שאירע לקראת הימים הנוראים, בשנה שלאחר הכתרתו של האדמו"ר בעל 'פני מנחם' צוק"ל לרבם של חסידי גור. באותה שנה, הסתמן מחסור כבד במקומות תפילה בבית המדרש של גור בירושלים. הכינו אפוא מפלס ענק מתחת לבית המדרש, ובו מקומות לאלפים, ופרצו חור בתחתית בית המדרש ליד רגלי החזן.

למען הסדר והשקט הוחלט, כי ביום הראשון של ראש השנה יתפללו בקומת בית המדרש המתפללים המבוגרים מגיל חמישים ומעלה, ומתחת לבית המדרש יתפללו הצעירים; ואילו ביום השני יתחלפו המבוגרים מגיל חמישים יתפללו בקומה התחתונה, והצעירים יהיו בתוך בית המדרש.

חסיד גור, בקי בחצי ש"ס, חלף על פני האדמו"ר בערב ראש השנה ופניו נפולות בכאב: "אין לי אפשרות להתפלל בבית המדרש, לא ביום הראשון ולא ביום השני. יום הולדת החמישים שלי הוא ביום טוב השני של ראש השנה, ונמצא שביום הראשון אני נכנס לבית המדרש כיוון שאני לפני גיל חמישים, וביום השני גם כן אצטרך להתפלל בקומה התחתונה, כיוון שאני בן חמישים. מה אעשה?"... ראה הרבי את פניו הכאובות של האברך, חייך כלפיו בחביבות להרגיעו ואמר: "הנח לך, זו הרי גמרא מפורשת בבבא בתרא..."

החסיד אימץ את מוחו ולא נזכר בגמרא כזו בבבא בתרא. חייך האדמו"ר שנית: "בבא בתרא דף כג עמוד ב', בעי ר' ירמיה, רגלו אחת בתוך חמישים ורגלו אחת חוץ לחמישים... ועל דא אפקוהו לר' ירמיה מבי מדרשא" (ולכן הוציאוהו מבית המדרש)...

כשהגיע רבי זאב לתקיעות, החל לחפש את דף הנייר ונחרד לראות שהוא איננו עמו. הדבר גרם לו שברון לב, שכן מתוך כך שסמך על הרשימות לא שינן כראוי את הכוונות, ועתה לא ידע מה לכוון. מתוך כאב לב ומרידות עצומה פרץ בבכי מר, ונאלץ לסדר את התקיעות בלי שום כוונות.

אחרי התפילה אמר לו הבעש"ט: בהיכל המלך יש הרבה חדרים והיכלות, ויש מפתחות שונים לכל דלת, אך באמצעות גרזן ניתן לפתוח את כל השערים. הכוונות הינן המפתחות לשערים של מעלה, ולכל שער והיכל דרושה כוונה אחרת; אולם הלב הנשבר הוא הגרזן החזק, הפותח את כל השערים כולם.

לפני תקיעת שופר קרא לו הרה"ק ואמר לו ללכת לחולה אחד לשמשו. הצטער רבי יחיאל מאיר שלא ישמע את התפילות מפי רבו, ובעיקר את התקיעות, אבל לא יכול היה לסרב לבקשה.

לְהִתְבָּה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ לְלֶכֶת בְּדַרְכּוֹ (ל טו)

בספר 'אדמו"רי בעלז' (חלק ג) מסופר על אחד מחסידי המהרי"ד מבעלזא, ר' יחיאל מאיר פלדינגר ממונקי' שמו, שהיה בראש השנה אצל רבו. לפני תקיעת שופר קרא לו הרה"ק ואמר לו ללכת לחולה אחד לשמשו. הצטער רבי יחיאל מאיר שלא ישמע את התפילות מפי רבו, ובעיקר את התקיעות, אבל לא יכול היה לסרב לבקשה. אחרי התפילה קרא לו המהרי"ד לחדרו ואמר לו: היום קיימת מצווה גדולה של ביקור חולים, ואני רוצה שיהיה לי חלק במצווה זאת... אחר כך לקח שופר ותקע בפניו.

אורחים שזו להם השנה הראשונה הופתעו לגלות כי הגאון הגדול, רבן של ישראל, עוסק בכל רגע פנוי לאורך כל היום באמירת תהלים. "והלא כבוד הרב יכול לעסוק בסוגיות חמורות בגמרא בעיון ובעמקות, מדוע הרב עוסק כל היום כולו אך ורק באמירת תהלים?"

כי הוא תימך וארך ימיו (ל ב)

ב'פניי פרשת השבוע' מסופר: יום ראש השנה, בבית מדרשו של הרב מברסק, הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק זצ"ל. מקורביו כבר הורגלו בכך, אך אורחים שזו להם השנה הראשונה הופתעו לגלות כי הגאון הגדול, רבן של ישראל, עוסק בכל רגע פנוי לאורך כל היום באמירת תהלים. "והלא כבוד הרב יכול לעסוק בסוגיות חמורות בגמרא בעיון ובעמקות, מדוע הרב עוסק כל היום כולו אך ורק באמירת תהלים?" שאל הגאון מחרקוב זצ"ל.

מופיע לראשונה!



מתורתו אנו חיים ספרי 'תורת החפץ חיים'

ג' כרכים

י"ח מספריו הקדושים במהדורה חדשה ומפוארת,
בתוספת מאות מראי מקומות, ניקוד ופיסוק
מאירי עיניים מופיעים לראשונה בכ"ד אלול
תשפ"ו, יומא דהילולא מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א

במחיר של 129 ש"ח בלבד

המצטרפים למסלולי הלימוד ב'דף היומי בהלכה'
או ב'עמוד היומי' ומקבלים על עצמם להתמיד
בהם, יוכלו לרכוש את הסט החדש

במחיר מיוחד 99 ש"ח

ניתן לרכוש ברשת ספרי אור החיים, להזמנה עם משלוח עד הבית 'דרשו' 02-5609000

ספר הגיבורים

המצטרפים ללימוד ה'דף היומי בהלכה' עם תחילת חלק ה' ב'משנה ברורה', ב"ד אלול תשפ"ו
או המקבלים על עצמם להצטרף ללימוד ה'עמוד היומי' עם תחילת מסכת סוכה, בח' חשוון תשפ"ו
יזכו לשלוח שמות למשלחת הרבנים לתפילה ולישועה על ציונו של מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א
הזכרת שמות: קו התוכן 4992* | טופס 'דרשו' בעמדות נדרים | radin@dirshuglobal.org
הצטרפו עכשיו לרבבות לומדי ה'דף היומי בהלכה' הלומדים לחיות על פי ההלכה!

להצטרפות: מוקד 'דרשו' 02-5609000 או ב'נדרים פלוס'

[מעטפת מלאה לפתיחת] [שיעורים יומיים במגוון] [1200 שיעורים יומיים] [600 מוקדי] [שלחת שמות להכרה] [קונטרס לימוד] [לוח יומי למעקב] [תזכורת טלפונית] [רישום מהיר וקל בכל] [שיעורים חדשים] [שפות, חייגו 4992*] [בכל רחבי הארץ] [במנה התפילה בראדן] [בפורמט כס חנים] [אישי חנים] [מ'דרשו' מדי יום] [עמדות 'נדרים פלוס']